

GLOBALG.A.P.

ENTEĞRE IFTLIK GÜVENCESİ | ÜRÜN TABANI

KONTROL NOKTALARI VE UYGUNLUK KRİTERLERİ

TÜRKÇE VERSİYON 4.0 (Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.)
BASIM 4.0-1_ŞUBAT2012

1 MART 2011'DEN İTİBAREN GEÇERLİDİR
1 OCAK 2012'DEN İTİBAREN ZORUNLUDUR

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM	CB	ÜRÜN TABANI MODÜLÜ
	CB.1	İZLENEBİLİRLİK
	CB.2	ÜRETİM MATERYALİ
	CB.3	SAHA GEÇMİŞİ VE SAHA YÖNETİMİ
	CB.4	TOPRAK YÖNETİMİ
	CB.5	GÜBRE UYGULAMASI
	CB.6	SULAMA / SIVI GÜBRELEME
	CB.7	ENTEGERE ZARARLI MÜCADELESİ
	CB.8	BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ
	CB.9	EKİPMAN
		ANNEX CB.1 GLOBALG.A.P. KILAVUZU – MİKROBİYOLOJİK TEHLİKELER
		ANNEX CB.2 GLOBALG.A.P. KILAVUZU – SORUMLU SU KULLANIMI
		ANNEX CB.3 GLOBALG.A.P. KILAVUZU ENTEGRE ZARARLI YÖNETİM ARAÇ KUTUSU
		ANNEX CB.4 GLOBALG.A.P. KILAVUZU – EKSTRAPOLASYONA İZİN VEREN ÜLKELERDE (PPP) BİTKİ KORUMA ÜRÜNÜ KULLANIMI
		ANNEX CB.5 GLOBALG.A.P. KILAVUZU – KALINTI ANALİZİ
		ANNEX CB.6 GLOBALG.A.P. KILAVUZU – MAKSİMUM KALINTI LİMİTİ AŞIM RİSK DEĞERLENDİRMESİ
		ANNEX CB.7 GLOBALG.A.P. UYGULAMA DONANIMI GÖRSEL TETKİK VE İŞLEVSEL TESTLERİ İÇİN KILAVUZ

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB	ÜRÜN TABANI		
CB.1	İZLENEBİLİRLİK		
	<i>İzlenebilirlik gıdaların geri çağırılması/geri çekilmesini kolaylaştırır ve müşterilere sorunlu ürünlerle ilgili hedefe yönelik ve doğru bilgi sağlanabilmesini mümkün hale getirir.</i>		
CB. 1.1	GLOBALG.A.P. tescilli ürün geriye doğru izlenebilir mi ve bu ürün üretildiği ve, uygulanabilirse, işlendiği tescilli çiftlikten (ve diğer ilgili tescilli alanlardan) itibaren izlenebilir mi?	GLOBALG.A.P. tescilli ürünün geriye, tescilli çiftliğe ya da bir çiftlik grubunda, grubun tescilli çiftliklerine kadar ya da ileriye, son tüketiciye kadar izlenmesine olanak veren belgelenmiş bir tanımlama ve izlenebilirlik sistemi vardır (Bir adım yukarı, bir adım aşağı). Hasat bilgisi, üretim kayıtlarındaki veya özel üreticilerin çiftliklerindeki bir parti ile bağlantılı olmak zorundadır (Seçenek 2'deki ayrıştırma işlemleri için Genel Yönetmelikler Kısım III'e başvurun). Uygulanabilir olduğu durumlarda ürün işleme de kapsamak zorundadır. G/D Yok.	Majör Zorunluluk
CB. 2	BİTKİ ÜRETİM MALZEMESİ		
	<i>Bitki üretim malzemesi seçimi üretim sürecinde önemli bir rol oynar ve uygun türleri kullanmak gübre ve bitki koruma ürünü uygulamalarının sayısını azaltabilir. Bitki üretim malzemesi seçimi iyi bitki yetiştirme ve ürün kalitesinin bir önkoşuludur.</i>		
CB. 2.1	Kalite ve Sağlık		
CB. 2.1.1	Tohum kalitesini (zararlı böcekler, hastalıklar, virüsler, vb'den arındırıldığını) garanti eden bir belge var mıdır?	Türün saflığını, tür adını, parti numarasını ve tohum satıcısını belirten bir tohum kalitesi kaydı/sertifika saklanmıştır ve ulaşılabilir durumdadır.	Tavsiye
CB. 2.1.2	Satın alınan bitki üretim malzemeleri için kalite güvenceleri ya da sertifikalı üretim güvenceleri belgelenmiş midir?	Bitki üretim malzemelerinin sektör organizasyonu kılavuzlarıyla uyumlu olduğunu ve amaçla örtüştüğünü belgelemek için kayıtlar vardır (yani, kalite sertifikası, teslim koşulları, imzalı yazılar, ya da GLOBALG.A.P.' li veya GLOBALG.A.P. tarafından tanınan sertifikasyona sahip bir fidanlıktan tedarik edilmiş olması).	Minör Zorunluluk

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 2.1.3	Bitki sağlığı kalite kontrol sistemleri çiftlik içi fidan yetiştirme işlemleri için işlevsel midir?	Zararlıların ve hastalıkların gözle görülür işaretleri için bir izleme sistemine sahip bir kalite kontrol sistemi bulunmaktadır ve izleme sistemine ait güncel kayıtlar mevcut olmak zorundadır. Fidanlıktan anlaşılan bitki yetiştirme malzemesinin üretildiği herhangi bir yerdir (buna çiftlik içi aşılama malzemesi dâhildir). “İzleme sistemi” uygulanabilir olan yerlerde anaçı ya da menşei bitkinin sahasının tanımlamasını ve kayıtlarını içermek zorundadır. Kayıt işlemi düzenli olarak belirli zaman aralıklarında yapılmak zorundadır. Eğer yetiştirilen ağaç ya da bitkiler yalnızca kendi kullanımını amaçlıyorsa (örneğin. satılmıyorsa) bu yeterli olacaktır. Anaçlar kullanıldığı zaman, dokümantasyon aracılığıyla bunların kökenine özel dikkat gösterilmek zorundadır.	Minör Zorunluluk
CB. 2.2	Kimyasal Muamele ve Kaplamalar		
CB. 2.2.1	Tedarik edilen bütün bitki üretim materyallerinde kullanılan kimyasal uygulamalar kayıt altına alınmış mıdır? (tohum, anaç, çöğür, fide, çelikler)	Kullanılan ürün(lerin) ve hedef zararlı ve/veya hastalıkların isim(ler)ini de içeren kayıtlar bulunmaktadır. (Yani kayıtları/tohum paketlerin saklayarak, vs.) Şayet tohum koruma amacıyla muamele edilmiş ise, kullanılan kimyasallarla ilgili kanıtlar da saklanmak zorundadır.	Minör Zorunluluk
CB. 2.2.2	Çiftlik içi fidanlığındaki bitki üretim malzemelerine, bitki üretim döneminde uygulanan bitki koruma ürünü muameleleri kaydedilmiş midir?	Çiftlik içi fidanlığında bitki dikim dönemi sırasında uygulanan bitki koruma ürünü muameleleriyle ilgili tüm kayıtlar, yer, tarih, ticari ad ve aktif madde, uygulayıcı, yetki veren kişi, doğrulama, miktar ve kullanılan makineleri de içerecek bulunmaktadır.	Minör Zorunluluk
CB. 2.3	Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (Eğer Genetiği Değiştirilmiş türler kullanılmamışsa G/D)		
CB. 2.3.1	GDO ekimi ya da denemeleri, üretimin yapıldığı ülkedeki geçerli tüm yasalarla uyumlu mudur?	Tescilli çiftlik ya da grup, üretimin yapıldığı ülkede geçerli olan mevzuatın bir kopyasını bulundurur ve buna uygun hareket eder. Özgül değişiklik ve/veya benzersiz tanımlayıcının kayıtları saklanmış olmak zorundadır. Özgül çiftçilik ve yönetim danışmanlığı sağlanmış olmak zorundadır.	Majör Zorunluluk
CB. 2.3.2	Üretici genetiği değiştirilmiş organizmaları yetiştirdiğinde, bununla ilgili dokümantasyon mevcut mudur?	Eğer genetiği değiştirilerek türetilen GDO kültürleri (çeşitleri) ve/veya ürünleri kullanılıyorsa dokümente edilmiş dikim kayıtları, genetiği değiştirilerek türetilen GDO kültürleri (çeşitleri) ve/veya ürünlerinin üretimi ya da kullanımı saklanmıştır.	Minör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 2.3.3	Ürünün GDO durumuyla ilgili olarak üreticinin doğrudan müşterileri bilgilendirilmiş midir?	Yapılan iletişime ait belgenmiş kanıtlar sağlanmak zorundadır.	Majör Zorunluluk
CB. 2.3.4	GD materyallerin (örneğin, ürünler ve denemeler) işlenmesiyle ilgili bulaşma risklerini (örneğin yakındaki GD olmayan ürünlerin kazayla karışması gibi) en aza indirecek stratejileri belirleyen ve ürün bütünlüğünü sağlayan bir plan var mıdır?	GD materyallerin (ürün ve denemelerinin) nasıl geleneksel materyal ile bulaşma riskini en aza indirecek şekilde işlendiğini ve depolandığını açıklayan yazılı bir plan bulunmaktadır.	Minör Zorunluluk
CB. 2.3.5	GDO ürünleri tesadüfî karışımlarının önüne geçmek amacıyla ayrı bir yerde mi depolanmıştır?	Genetiği değiştirilmiş (GDO) ürünlerin depolanmasında bütünlük ve tanımlama için görsel değerlendirme yapılmak zorundadır.	Majör Zorunluluk
CB. 3	SAHA GEÇMİŞİ VE SAHA YÖNETİMİ		
CB 3.1	Üretici ekim/çimlenme oranı, dikim/çimlenme tarihi kayıtlarını tutuyor mu?	Dikim/çimlenme oran ve tarih kayıtları saklanmak ve erişilebilir olmak zorundadır.	Minör Zorunluluk
CB. 3.2	Uygun olan yerlerde, yıllık ürünler için ürün rotasyonu var mıdır?	Rotasyonlar, ekim tarihi ve/veya bitki koruma ürünü uygulama kayıtlarından doğrulanabilmelidir.	Minör Zorunluluk
CB. 4	TOPRAK YÖNETİMİ		
	<i>Toprak tüm tarımsal üretimin temelidir; bu değerli kaynağın muhafazası ve iyileştirilmesi esastır. İyi toprak yönetimi, toprağın uzun vadeli bereketini garanti altına alır ve rekolteye destek olur ve karlılığa katkıda bulunur.</i>		
CB. 4.1	Çiftlik için toprak haritaları hazırlanmış mıdır?	Her bir saha saha için toprak tipleri, bir toprak kesiti ya da toprak analizi ya da yerel (bölgesel) kartografik toprak örnekleme haritası esas alınarak tanımlanmıştır	Tavsiye
CB. 4.2	Toprak yapısını iyileştirmek ya da korumak ve toprak sıkışmasını önlemek için teknikler kullanılmış mıdır?	Uygulanan teknikler sahada kullanmak için elverişlidir. Toprak sıkışması olduğunu gösteren görsel bir kanıt bulunmamak zorundadır.	Minör Zorunluluk
CB. 4.3	Toprak erozyonu olasılığını azaltıcı arazi işleme teknikleri kullanılıyor mu?	Toprak erozyonunu en aza indirmek için (örneğin malçlama, eğime çapraz hat teknikleri, drenaj, çim ya da yeşil gübre bitkileri ekimi, saha sınırlarında ağaç ve çalılıklar, vb) iyileştirici önlemler ve kontrol uygulamaları yapıldığına dair kanıtlar vardır (örneğin, su, rüzgâr).	Minör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 5	GÜBRE UYGULAMASI		
	<i>Karar verme süreci ürünün ihtiyaçlarını kapsar, ürün artıkları ve çiftlik gübrelerinden elde edilebilir besinler toprakta bulunmak zorundadır. Kayıp ve bulaşmadan kaçınmak için doğru depolama ve kullanım uygulamaları takip edilmek zorundadır.</i>		
CB. 5.1	Besin Gereksinimi		
CB. 5.1.1	Tüm gübrelerin uygulanması ürün ve toprak koşullarının özgül gereksinimlerine göre mi yapılıyor?	Üretici, ürün ve toprak verimliliğinin besinsel gereksinimlerine dikkat ettiğini göstermek zorundadır Analiz kayıtları ve/veya diğer ürüne özgü literatür kanıt olarak bulunmak zorundadır. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 5.2	Gübre Miktarı ve Tipi hakkında Tavsiye		
CB. 5.2.1	Gübrelerin (organik ya da inorganik) uygulanması ile ilgili tavsiyeler yetkili, nitelikli kişiler tarafından mı veriliyor?	Gübre kayıtlarının gübre (organik ya da inorganik) seçimini yapmaktan teknik olarak sorumlu kişinin dışarıdan gelen bir danışman olduğunu gösterdiği yerde, danışman bu amaçla yetkin bir kuruluşta (örn. resmi danışmanlık hizmetleri) çalışmadığı sürece, eğitim ve teknik beceri resmi nitelikler, özel eğitim kursları vb. aracılığı ile ispatlanmak zorundadır.. Gübre kayıtlarının kullanılan gübre (organik ya da inorganik) miktar ve tipini belirleyen teknik sorumlu kişinin üreticinin kendisi olduğunu gösterdiği durumlarda, sahip olunan deneyim teknik bilgi ile (örneğin, ürünün teknik broşürüne erişimi, katıldığı özel eğitim kursları, vb) ve/veya kullandığı araçlarla (bilgisayar yazılımı, çiftlikteki tespit yöntemleri, vb) tamamlanmak zorundadır.	Minör Zorunluluk
CB. 5.3	Uygulama Kayıtları		
	5.3.1 to 5.3.6: Hem organik hem inorganik gübreler için tüm toprak ve yaprak gübrelerinin uygulama kayıtları, aşağıdaki ölçütleri içermektedir:		
CB. 5.3.1	Tarla, bahçe ya da sera referansı?	Tüm gübreleme uygulamalarına ait kayıtlar, tescilli ürünün bulunduğu tarla, bahçe ya da seranın referansını veya adını, coğrafi alana ait ayrıntılı bilgileri detaylandırarak tutulmuştur. Sıvı gübreleme yapılan (fertigasyon) yerlerde ve topraksız yetiştiricilik (hidroponik) yapılan durumlarda da kayıtlar tutulmak zorundadır. G/D Yok	Minör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 5.3.2	Uygulama tarihleri?	Tüm gübre uygulamalarının kayıtları uygulamanın tam tarihleri ile (gün/ay/yıl) ayrıntılı olarak belirtilmiştir. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 5.3.3	Uygulanan gübre tipleri?	Tüm gübre uygulama kayıtlarında gübrenin ticari adı, gübre tipi (örneğin, N, P, K) ve konsantrasyonu (örneğin, 17-17-17) ayrıntılı olarak belirtilmiştir. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 5.3.4	Uygulanan miktarlar?	Tüm gübre uygulama kayıtlarında uygulanacak ürün miktarı ağırlık ya da hacim olarak ayrıntılarıyla belirtilmiştir. Tavsiye edilenle aynı olmasa bile, gerçekleşen uygulama miktarları kaydedilmek zorundadır. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 5.3.5	Uygulama metodu?	Tüm gübre uygulama kayıtlarında uygulama metodu (örneğin, sulama ya da mekanik dağıtım yoluyla) ve geçerliyse uygulama makinesi de ayrıntılarıyla belirtilmiştir. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 5.3.6	Uygulayıcıya ait bilgiler?	Tüm gübre uygulama kayıtlarında gübreyi uygulayan kişinin adı ayrıntılarıyla yazılmıştır. Eğer bütün uygulamaları bir kişi yapıyorsa, uygulayıcı bilgilerini yalnızca bir defa kaydetmek kabul edilebilir. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 5.4	Gübre Depolama		
	5.4.1 to 5.4.7: Tüm gübreler aşağıdaki şekilde mi depolanıyor:		
CB. 5.4.1	Bitki koruma ürünlerinden ayrı şekilde?	Asgari koşul gübrelerle (organik ya da inorganik) bitki koruma ürünleri arasındaki fiziksel çapraz bulaşmayı fiziki bir engel (duvar, levha) koymak suretiyle önlemektir. Bitki koruma ürünleriyle birlikte uygulanan gübreler (mikro besleyiciler ya da yaprak gübreleri) ağız kapalı bir kaptan ambalajlanmışsa o zaman bitki koruma ürünleriyle birlikte depolanabilirler.	Minör Zorunluluk

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 5.4.2	Kapalı bir alanda?	Kapalı alan tüm inorganik gübreleri, (örneğin. toz, granül ve sıvı), atmosferik etkilerden (örneğin. güneş ışığı, buzlanma ve yağmur) korumak için elverişlidir. Risk değerlendirmesine dayanarak koşullarla (gübre tipi, hava koşulları, geçici depolama) plastik örtü kabul edilebilir. Depolama doğrudan toprak/zemin üzerinde yapılamaz. Kireç ve alçının açık alanda depolanmasına izin verilebilir. Hacimli sıvı gübreler sızıntılar önlenemediği sürece ve ürün güvenliği veri tablosundaki depolama koşullarına uyulması halinde, dışarıda kapların içinde depolanabilir.	Minör Zorunluluk
CB. 5.4.3	Temiz bir alanda?	İnorganik gübreler, (örneğin toz, granül ya da sıvı) atıklardan arındırılmış,, kemirgenlere üreyecek bir ortam oluşturmayan; ve döküntü ve sızıntıların temizlenerek uzaklaştırılabildiği bir yerde depolanmalıdır.	Minör Zorunluluk
CB. 5.4.4	Kuru bir alanda?	Tüm inorganik gübrelerin (yani toz, granül ya da sıvı) depolandığı alan iyi havalandırılmış ve yağmur suyu ve yoğun buğudan arınmıştır. Doğrudan toprak üzerinde depolama yapılamaz. Hacimli sıvı gübreler, güvenlik veri tablosundaki depolama koşullarına uyulması halinde dışarıda kapların içinde depolanabilir.	Minör Zorunluluk
CB. 5.4.5	Akar sulara bulaşma riskini azaltacak uygun bir şekilde?	Tüm gübreler, akar sulara bulaşmayı en aza indirecek şekilde depolanmıştır. Sıvı gübre depolarının çevresi en büyük kabın hacminin %110'unu dolduracak şekilde su geçirmez bir engelle kuşatılmak zorundadır ve tavsiyeler akar sulara olan yakınlığı ve sel riski, vb durumları dikkate alınarak verilmiştir.	Minör Zorunluluk
CB. 5.4.6	Hasat edilen ürünlerle birlikte değil ?	Gübreler hasat edilmiş ürünlerle birlikte depolanamaz.	Majör Zorunluluk
CB. 5.4.7	Çiftlikte güncel bir inorganik gübre depo envanteri ya da kullanım kayıtları bulunuyor mu?	Depoda bulunanların içeriğini (tip ve miktar olarak) gösteren bir depo envanteri bulunmaktadır ve en az üç ayda bir kez güncellenmektedir.	Minör Zorunluluk
CB. 5.5	Organik Gübre		
CB. 5.5.1	Çiftlikte sulu insan pisliği kullanılması yasaklanmış mıdır?	GLOBALG.A.P. tescilli ürün üretimi için çiftlikte sulu insan pisliği kullanılmamaktadır. G/D Yok	Majör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 5.5.2	Organik gübre uygulanmadan önce, onun kaynağını, özelliklerini ve kullanım amacını dikkate alan bir risk değerlendirmesi yapılmış mıdır?	En az şu olası risklerin dikkate alındığını gösteren belgesel kanıtlar bulunmaktadır: organik gübre tipi, kompostlama yöntemi, yabancı ot tohumu içeriği, ağır metal içeriği, uygulama zamanlaması, organik gübrelerin yerleştirilmesi (ürünlerin yenilebilir kısımlarıyla doğrudan temas, ürünler arasındaki yer, vb). Bu aynı zamanda biyogaz tesislerinin substratları için de uygulanır. Bkz Ek CB. 1 Mikrobiyolojik Tehlikeler.	Minör Zorunluluk
CB. 5.5.3	Organik gübre uygulamalarının besleyicilik katkısı dikkate alınmış mıdır?	Bir tahlil yürütülmüştür ya da organik gübrenin içeriğindeki N,P,K besinlerini dikkate alan kabul görmüş standart değerler kullanılmıştır.	Minör Zorunluluk
CB. 5.5.4	Organik gübre, çevreyi kirlenme riskini azaltan uygun bir şekilde depolanmış mıdır?	Organik gübreler belirlenmiş bir alanda depolanmak zorundadır. Yüzey sularının kirlenmesini önlemek için uygun önlemler alınmıştır (örneğin, beton temel ve duvarlar, özel olarak inşa edilen su sızdırmaz kaplar, vb) ya da yüzey sularından en az 25 metre uzaklıkta depolanmak zorundadır.	Minör Zorunluluk
CB. 5.6	Besin İçeriği		
CB. 5.6.1	Satın alınan gübrelere besin içeriğini (N,P,K) gösteren belgeler eşlik etmekte midir?	Son 12 aylık dönem içinde GLOBALG.A.P. kapsamında yetiştirilen ürünlerde kullanılan tüm inorganik gübreler için N,P,K içeriğini (ya da kabul görmüş standart değerleri) detaylandıran belgesel kanıt bulunmaktadır.	Minör Zorunluluk
CB. 5.6.2	Satın alınan gübrelere ağır metalleri kapsayacak şekilde kimyasal içeriği gösteren belgeler eşlik etmekte midir?	Son 12 aylık dönem içinde GLOBALG.A.P. kapsamında yetiştirilen ürünlerde kullanılan tüm inorganik gübreler için ağır metalleri kapsayacak şekilde kimyasal içeriği gösteren belgeler bulunmaktadır.	Tavsiye
CB. 6	SULAMA / SIVI GÜBRELEME		
	<i>Su kıt bir doğal kaynaktır ve sulama uygun tahmin yardımıyla ve/veya sulama suyunun etkin kullanımına izin veren teknik donanımla başlatılmalıdır. Suyun sorumlu bir şekilde kullanımı hakkında bilgi için bkz Ek CB 2.</i>		

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 6.1	Sulama İhtiyaçlarının Öngörülmesi		
CB. 6.1.1	Ürünün su ihtiyacını hesaplamak için sistematik öngörü yöntemleri kullanılmış mıdır?	Hesaplamalar mevcuttur ve veri kayıtlarıyla desteklenmiştir; (örneğin, yağmur ölçekleri, substratlar için drenaj tepsileri, buharlaşma ölçerler, su stresi ölçerler (nem %'sinin toprakta ve toprak haritalarında belirlenmesi) Veriler bölgesel bir ölçekte toplanabilir.	Tavsiye
CB. 6.2	Sulama / Sıvı Gübreleme Yöntemi		
CB. 6.2.1	Üretici kullanılan sulama yöntemini suyun idareli kullanılması açısından haklı çıkarabilir mi?	Fikir su israfını önlemektir. Kullanılan sulama sistemi etkindir. Üretici en etkin sulama sistemini kullanmaktadır – çünkü teknik olarak uygundur ve mali açıdan altından kalkılabilir ve yerel su kısıtlamaları hakkındaki herhangi bir yasal düzenleme ile uyumludur.	Majör Zorunluluk
CB. 6.2.2	Su kullanımını optimize eden ve israfı azaltan bir su yönetim planı var mıdır?	Çiftlikteki su kullanımını optimize etmeyi amaçlayan yazılı bir eylem planı olmak zorundadır. Bu bireysel bir plan olabileceği gibi çiftliğin de kapsamına alındığı ve/veya çiftliğin katıldığı bölgesel bir faaliyet de olabilir.	Tavsiye
CB. 6.2.3	Sulama / sıvı gübreleme su kullanım kayıtları tutulmuş mudur?	Her bir su sayacı ya da sulama birimi başına su hacmini ve tarihini gösteren kayıtlar tutulmuştur. Eğer üretici sulama programlarıyla çalışıyorsa, hesaplanan sulama süresi ve sulama suyunun gerçek miktarı kayıt edilmiş olmalıdır.	Tavsiye
CB. 6.3	Sulama Suyu Kalitesi		
CB. 6.3.1	İşlenmemiş lağım suyunun sulama/ sıvı gübrelemede kullanımı yasaklanmış mıdır?	İşlenmemiş lağım suyu sulama/ sıvı gübrelemede kullanılmamaktadır. İşlemden geçirilmiş lağım suyunun veya geri kazanılmış suyun kullanıldığı yerde, su kalitesi WHO'nun yayımladığı Tarım ve Su Ürünleri Yetiştiriciliğinde Güvenli Atık Su ve Dışkı Kullanımı için Kılavuz Yönetmeliği 1989 ile uyumludur. Aynı zamanda, suyun muhtemelen kirlenmiş bir kaynaktan (örneğin bir köyden akan sular nedeniyle, vb) geldiğine dair bir kuşku olduğu zaman, üretici yaptırdığı tahlillerle suyun WHO kılavuz yönetmeliğindeki koşullarla ya da sulama suyu için çıkarılmış yerel yasal yönetmeliklerle uyumlu olduğunu göstermek zorundadır Bkz Ek AF. 1 Risk Analizleri Tablo 3. G/D Yok.	Majör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 6.3.2	Sulama / sıvı gübreleme su kirlenmesi için bir yıllık risk değerlendirmesi tamamlanmış mıdır?	Risk değerlendirmesi tüm sulama/ sıvı gübreleme su kaynaklarındaki potansiyel mikrobiyal, kimyasal ve fiziksel kirlenmeyi dikkate almak zorundadır. Risk değerlendirmesi, en azından şunları kapsmalıdır: -su kaynaklarının belirlenmesi, -sulama yöntem(ler)i, -sulamanın zamanlaması, (ürünün yetiştirme safhasında) -sulama suyunun ürünle teması Ürün tipi: - Çiğ yenebilen ve üzerinde yemeden önce soyulacak koruyucu bir tabaka bulunmayan ürünler - Çiğ yenebilen hem de üzerinde yemeden önce soyulacak koruyucu bir tabaka bulunmayan ya da biraz risk olan veya patojen bulaşması geçmiş olan ürünler - Çiğ yenebilen hem de üzerinde yemeden önce soyulacak koruyucu bir tabaka bulunan ya da toprakta temiz bir şekilde yetişen veya önemli oranda bir patojen bulaşması geçmişi olmayan ürünler - Her zaman pişirilen ürünler Bkz Ek CB.1 Mikrobiyolojik Tehlikeler	Minör Zorunluluk
CB. 6.3.3	Sulama suyu analizinin sıklığı risk değerlendirmesiyle (CB.6.3.2) aynı çizgide midir?	Su analizi, ürünün özelliklerini dikkate alan risk değerlendirmesinin sonuçlarına uygun sıklıkta yürütülmektedir. Numuneler sulama sisteminin çıkış noktasından ya da pratik açıdan en yakın numune alma noktasından alınmıştır.	Minör Zorunluluk
CB. 6.3.4	CB.6.3.2, Risk değerlendirmesine göre laboratuvar analizi mikrobiyolojik bulaşmaları dikkate alıyor mu?	Risk analizine uygun olarak (eğer mikrobiyal kirlenme riski varsa) laboratuvar analizleri, ilgili mikrobiyal bulaşmaların doküman edilmiş kayıtlarını sağlar.	Minör Zorunluluk
CB. 6.3.5	Analizleri uygun bir laboratuvar mı yapmaktadır?	Mikrobiyolojik analizleri ISO 17025 seviyesi ya da bunun üzerinde yapabilecek uygun laboratuvarlardan gelen analiz sonuçları mevcut olmalıdır.	Tavsiye
CB 6.3.6	Eğer risk analizi öyle gerektiriyorsa, ters sonuçlara karşı bir sonraki hasat dönemi öncesinde harekete geçilmiş midir?	Düzeltilen eylemler için kayıtlar bulunmaktadır ve/veya kararlar alınmıştır.	Minör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 6.4	Sulama / Sıvı Gübreleme Suyunun Tedariki		
CB. 6.4.1	Çevreyi korumak için, su sürdürülebilir bir kaynaktan mı çıkarılıyor?	Sürdürülebilir kaynaklar normal (ortalama) koşullar altında yeterli su sağlayan kaynaklardır.	Minör Zorunluluk
CB. 6.4.2	Gerekli olduğu yerlerde, su çıkarmak için su yetkililerinin tavsiyesine başvurulmuş mudur?	Gerekli olan yerlerde, bu konuda yazılı iletişim (örneğin. mektup, ruhsat, vb) yapılmış olmak zorundadır.	Minör Zorunluluk
CB. 7	ENTEĞRE ZARARLI YÖNETİMİ		
	<i>Entegre Zararlı Yönetimi (EZY) tüm elverişli zararlı kontrol tekniklerinin ve sonrasında zararlı nüfusunun artmasını engelleyen uygun önlemleri bütünleştirmenin dikkatle değerlendirilmesini ve bitki koruma ürünlerinin ve diğer müdahale araçlarının düzeyini ekonomik açıdan doğru olacak ve insan sağlığı ve çevre için riskleri azaltacak ya da en aza indirecek düzeylerde tutulmasını kapsar. Bir EZY Alet kutusu (Ek CB. 3) tarımsal ve bahçesel ürünleri ticari üretiminde EZY teknikleri uygulamak için alternatif eylemler sağlamak için geliştirilmiştir. Farklı ürünler ve alanlar için zararlı gelişimine ilişkin doğal çeşitlilik verildiğinde, herhangi bir EZY sistemi yerel fiziki (iklimsel, topoğrafik, vb), biyolojik (zararlı kompleksi, doğal düşman kompleksi, vb) ve ekonomik koşullar bağlamında uygulanmak zorundadır.</i>		
CB. 7.1	EZY sistemlerinin uygulamasıyla ilgili yardım, eğitim ya da danışmanlıkla mı sağlanmıştır?	Yetkin bir organizasyonda (örneğin resmi danışmanlık hizmetleri) söz konusu amaca yönelik çalışmayan bir kişiden harici danışmanlık hizmeti alınması durumunda, eğitim ve teknik yeterlilik resmi kalifikasyonlarla, özel eğitim kurslarıyla, vb gösterilmek zorundadır. <i>Teknik sorumlu kişinin üretici olması durumunda, deneyim teknik bilgi ile tamamlanmış olmak zorundadır (örneğin EZY teknik literatürüne erişim, özel eğitim kurslarına katılım, vs.) ve/veya ekipmanların kullanımı (bilgisayar programı, çiftlikte tespit metotları, vs).</i>	Minör Zorunluluk
	CB.7.2 - 7.4 e kadar: Üretici aşağıdaki kategorilere giren en azından bir faaliyeti uyguladığının kanıtını gösterebiliyor mu:		
CB. 7.2	"Önleme"	Üretici, zararlı saldırı vakaları ve yoğunluklarını düşürecek ve böylece müdahale ihtiyacını da azaltacak üretim pratiklerini seçmesini kapsayan en az bir faaliyeti uyguladığının kanıtını gösterebilir.	Majör Zorunluluk

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphede durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 7.3	“Gözlem ve İzleme”	Üretici, a) zararlılar ve onların doğal düşmanlarının ne zaman ve ne dereceye kadar mevcut olduklarını tespit eden bir faaliyeti gerçekleştirdiğinin ve b) bu bilgiyi kullanarak hangi zararlı yönetim tekniklerine ihtiyaç olduğunu planladığının kanıtını gösterebilir.	Majör Zorunluluk
CB. 7.4	“Müdahale”	Üretici, zararlı saldırılarının bir ürünün ekonomik değerini olumsuz yönde etkilediği durumlarda özel zararlı kontrol yöntemlerinin kullanılacağına kanıtını gösterir. Mümkün olan yerde, kimyasal olmayan yaklaşımlar göz önüne alınmak zorundadır.	Majör Zorunluluk
CB. 7.5	Kullanılan bitki koruma ürünlerinin etkinliğini sürdürmek amacıyla karşı-dayanıklılık için etiket ve/veya başka tavsiyeler izlenmiş midir?	Bir zararlı, hastalık veya yabancı otun düzeyi ürünlerde tekrar tekrar kontrol edilmeye ihtiyaç duyulduğu zaman karşı-dayanıklılıkla ilgili tavsiyelerin (bulunduğu yerde) izlendiğine dair kanıt vardır.	Minör Zorunluluk
CB. 8	BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ		
	<i>Zararlı saldırılarının bir ürünün ekonomik değerini ters yönde etkileyeceği durumlarda, bitki koruma ürünleri (BKÜ) de dâhil olma üzere, özel zararlı kontrol yöntemleriyle müdahale etmek zorunlu olabilir. Bitki koruma ürünlerinin doğru kullanımı, el ile teması ve depolanması şarttır.</i>		
CB. 8.1	Bitki Koruma Ürünlerinin Seçimi		
CB. 8.1.1	Yetiştirilmekte olan ürünler üzerinde kullanım için üretim yapılan ülkede onaylanmış bitki koruma ürünlerinin güncel bir listesi saklanmış mıdır?	Çiftlikte GLOBALG.A.P. kapsamında son 12 ay içinde yetiştirilmiş ya da halihazırda yetiştirilmekte olan ürünler üzerinde kullanmak için yetki alınmış bitki koruma ürünlerinin ticari marka isimleriyle (içindeki aktif maddelerin bileşimi ya da yararlı organizmalar da dahil) bir liste bulunmaktadır.	Minör Zorunluluk
CB. 8.1.2	Üreticiler hedef ürün için yalnızca kullanılan ülkedeki güncel onaylanmış bitki koruma ürünlerini mi kullanıyorlar? (örneğin böyle resmi tescil sistemi olan yerde)?	Uygulanan tüm bitki koruma ürünleri uygulamanın yapıldığı ülkedeki hükümet yapılanması tarafından resmen ve güncel olarak onaylanmış ya da izin verilmiştir. Resmi tescil sisteminin olmadığı yerde, bu konu için GLOBALG.A.P. kılavuz yönetmeliği (Ek CB.4) ve FAO Pestisit Dağıtım ve Kullanımı hakkındaki Uluslararası Yönetim Tüzüğüne başvurunuz. Üretici bitki koruma ürünlerinin (BKÜ) nihai onayı için yerel yönetim tarafından yapılan yasal tarla denemelerinde yer aldığı durumlarda da Ek CB.4'e başvurunuz. G/D Yok	Majör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 8.1.3	Uygulanan bitki koruma ürünü, ürün etiketinde tavsiye edildiği gibi hedef için uygun mudur?	Ürüne uygulanan tüm bitki koruma ürünleri zararlılar, hastalıklar, yabancı otlar ya da bitki koruma ürününün müdahale hedefi için uygundur ve (etiket tavsiyelerine ya da resmi tescil örgütü yayımlarına göre) gerekçeleri doğrudur. Şayet üretici etiketsiz BKÜ kullanıyorsa, söz konusu ülkede o BKÜ'nün o üründe kullanılabileceğine dair resmi onayın kanıtı olmak zorundadır. G/D Yok	Majör Zorunluluk
CB. 8.1.4	Tescilli bitki koruma ürünlerinin faturaları saklanıyor mu?	Kullanılan tescilli bitki koruma ürünlerinin faturaları kayıt tutmak amacıyla saklanmak ve dış denetim sırasında hazır bulundurulmak zorundadır. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.2	Bitki Koruma Ürününün Miktarı ve Tipi Konusunda Tavsiye		
CB. 8.2.1	Bitki koruma ürünlerinin seçimini ehil kişiler mi yapıyor?	Bitki koruma ürünleriyle ilgili kayıtların bitki koruma ürünlerini seçen teknik sorumlu kişinin nitelikli bir danışman olduğunu gösterdiği durumda, kişinin teknik yeterliliği resmi vasıflarla ya da özel eğitim kurslarına katılım sertifikalarıyla gösterilebilir. Danışmanlardan, hükümet makamlarından, vb'den alınan faks ve e-postalar kabul edilebilir. Bitki koruma ürünleriyle ilgili kayıtların bitki koruma ürünlerini seçen teknik sorumlu kişinin üretici olduğunu gösterdiği durumda, üreticinin yeterliliği teknik belgelerle (yani, ürün teknik tanıtım kitabı, özel eğitim kursuna katılım, vb) gösterilebilen teknik bilgiyle tamamlanmalıdır.	Majör Zorunluluk
CB. 8.3	Uygulama Kayıtları		
	8.3.1 to 8.3.10: Tüm bitki koruma ürün uygulamalarının kayıtları saklanıyor ve aşağıdaki ölçütleri içeriyor mu?		
CB. 8.3.1	Ürün adı ve/veya çeşidi?	Tüm bitki koruma uygulama kayıtları ürünü ve/veya işlem gören çeşidi açıkça belirtmektedir. G/D Yok	Majör Zorunluluk
CB. 8.3.2	Uygulama yeri?	Tüm bitki koruma ürünü uygulama kayıtları ürünün bulunduğu coğrafi alanı, çiftliğin, tarlanın, bahçenin ya da seranın adını veya referansını belirtmektedir. G/D Yok	Majör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 8.3.3	Uygulama tarihi?	Tüm bitki koruma ürünü uygulama kayıtları uygulamanın yapıldığı tam tarihleri (gün/ay/yıl) belirtmektedir. Uygulamanın gerçek tarihini (eğer uygulama bir günden fazla sürmüştü bittiği gün) kaydedilmiştir. G/D Yok	Majör Zorunluluk
CB. 8.3.4	Ürünün ticari adı ve aktif maddesi?	Tüm bitki koruma ürün uygulama kayıtları tam ticari adını (formülasyon dâhil) ve aktif madde ya da bilimsel adıyla birlikte yararlı organizmaları da belirtmelidir. Aktif maddesi kaydedilmek zorundadır veya ticari adın aktif maddeyle ilişkilendirme olanağı olmak zorundadır. G/D Yok	Majör Zorunluluk
CB. 8.3.5	Uygulayıcı?	Bitki koruma ürünlerini uygulayan kişi kayıtlarda tanımlanmıştır. Şayet bütün uygulamaları tek bir kişi yapıyorsa, uygulayıcının bilgilerinin bir kez kaydedilmesi kabul edilebilir. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.3.6	Uygulama gereksiniminin doğrulanması?	Tüm bitki koruma ürünü uygulama kayıtlarında müdahale edilen zararlı(lar), hastalık(lar) ve/veya yabancı ot(ların) adları belirtilmiştir. Şayet genel isimler kullanılmış ise o zaman etikette belirtilen isimlerle uyuşmak zorundadır. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.3.7	Uygulama için teknik yetkilendirme?	Uygulanan bitki koruma ürün(ler)ünün kullanımı ve dozajı hakkında karar veren teknik sorumlu kişi kayıtlarda tanımlanmıştır. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.3.8	Uygulanan ürün miktarı?	Tüm bitki koruma ürünü uygulama kayıtları uygulanan ürünü ağırlık ya da hacim olarak veya toplam su miktarı (veya başka taşıma ortamı) ve g/l ya da bitki koruma ürünün uluslararası kabul edilmiş ölçülerinde dozajını belirtmektedir. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.3.9	Kullanılan uygulama makineleri?	Uygulama yapılan (eğer farklı birimler varsa bunlar tek tek tanımlanmıştır) tüm bitki koruma ürünleri için uygulama makinesinin tipi ve kullanılan yöntemi (yani, sırt pompası, yüksek hacim, U.L.V., sulama sistemi aracılığı ile, tozlama, sisleyici, havayla ya da başka bir yöntem) tüm bitki koruma ürün uygulama kayıtlarında ayrıntılarıyla verilmiştir. G/D Yok	Minör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphede durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 8.3.10	Hasat öncesi aralığı?	Hasat öncesi uygulama aralığının bir ürün etiketinde belirtildiği ya da etikette yoksa resmi bir kaynağın belirttiği gibi hasat öncesi uygulama aralığı tüm bitki koruma uygulamaları için kaydedilmiştir. G/D Yok, Çiçek ve Süs Bitkileri sertifikasyonları hariç.	Majör Zorunluluk
CB. 8.4	Hasat Öncesi Aralığı (Çiçek ve Süs Bitkileri için Geçeri Değildir)		
CB. 8.4.1	Tescilli hasat öncesi sürele uyulmuş mudur?	Üretici ürünlere uygulanan bitki koruma ürünleri için tüm hasat öncesi kullanım aralıklarına uyulmuş olduğunu, bitki koruma ürünü uygulama kayıtları ve ürün hasat tarihleri gibi net kayıtların kullanımı yardımıyla gösterebilmektedir. Özellikle, süregelen hasat durumlarında, tüm hasat öncesi sürele uyulmasını sağlamak için tarla, bahçe veya serada (uyarı işaretleri, uygulama zamanı, vb) sistemler vardır. 8.6.4.'e başvurun. G/D Yok. Çiçek ve Süs Bitkileri üretimi hariç.	Majör Zorunluluk
CB. 8.5	Uygulama Karışımı Fazlasının Atılması		
CB. 8.5.1	Uygulama karışımı fazlası ya da tankların yıkandığı suların atılması gıda güvenliğini ve çevreyi tehlikeye atmayacak şekilde mi yapıyor?	Toplam etiket doz oranının aşılmamış olması koşuluyla, sprey fazlasını ve tankların yıkandığı suları ürüne uygulamak birinci seçenektir. Karışım fazlası ya da tankların yıkandığı sular ne gıda güvenliğini ne de çevreyi tehlikeye sokacak bir usulle atılmaktadır. Kayıtlar tutulmaktadır. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.6	Bitki Koruma Ürünü Kalıntı Analizi (Çiçek ve Süs Bitkisi üretimi için G/D)		
CB. 8.6.1	Üretici Varış Ülkesi(leri)yle (yani ticaret yapılmaya niyetlenen pazarla) ilgili Maksimum Kalıntı Düzeyleri (MKSleri) ile ilgili bilgileri bulduğunu gösterebiliyor mu?	Üretici ya da üreticinin müşterisi ürünün satılmak istendiği (dahili ve/veya uluslararası) bütün pazar(lar) için güncel geçerli MKSlerine ait bir liste bulundurmak zorundadır. MKS'ler, ya niyetlenen pazar(lar)ı onaylayan müşterilerle iletişimi göstererek ya da ürünün satılmak istendiği belli ülke(ler)yi (ya da bir grup ülkeyi) seçerek ve güncel geçerli ülke(ler)nin MKS değerlerini karşılayan bir kalıntı sinama sistemiyle uyumlu olduğunu kanıtlarını bulundurarak tanımlanacaktır. Ticaret için bir ülke grubunun bütün olarak hedeflendiği durumda, kalıntı sinama sistemi grup içindeki güncel uygulanabilir MKS değerler içinde en katı değeri karşılamak zorundadır. Ek CB.5 Kalıntı Analizine başvurunuz.	Majör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 8.6.2	Üreticinin ürünleri satmayı niyetlendiği pazara ait MKS değerlerini karşılamak için bir önlem alınmış mıdır?	Üreticinin ürünleri satmayı niyetlendiği pazara ait MKS değerlerinin üretimin yapıldığı ülkedekinden daha katı olması durumunda, üretici ya da üreticinin müşterisi üretim dönemi sırasında bu MKS değerlerinin dikkate alınmış olduğunu gösterebilir (yani, ürün bitki koruma uygulama düzeninin gerektiğinde değiştirileceğini ve/veya ürün kalıntı testi sonuçları).	Majör Zorunluluk
CB. 8.6.3	Üretici ürünlerin varış ülkesindeki MKS değerleriyle uyumlu olmasını sağlamak için bir risk değerlendirmesini tamamlamış mıdır?	Risk değerlendirmesi BKÜ kullanımını ve MKS aşımının olası riskini değerlendirmektedir. Risk değerlendirmesi Ek CB.6 MKS Aşımaları için Kılavuzda açıklanan ölçütleri temel almalıdır.	Majör Zorunluluk
CB. 8.6.4	Kalıntı testleriyle ilgili, risk değerlendirmesi sonuçlarını temel alan, kanıt var mıdır?	Risk değerlendirmesinin sonuçlarını temel alarak, GLOBALG.A.P. tescilli ürünler için yapılan bitki koruma ürün kalıntı analiz sonuçlarına ait kayıtlar ya da belgelenmiş güncel kanıtlar bulunmak ya da çiftlikte izlenebilen üçüncü tarafa ait bitki koruma ürün kalıntısı izleme sistemine katılımla ilgili kayıtlar gösterilmek zorundadır. Risk değerlendirmesinin bir sonucu olarak kalıntı testi gerektiği zaman, örnekleme prosedürleri, akredite laboratuvar, vb ilgili ölçütler izlenmek zorundadır. <i>Ek CB.6 Maksimum Kalıntı Limiti Risk Değerlendirmesine göre risk değerlendirmesi normalde kalıntı analizi yürütme ihtiyacı olup olmadığını ve analiz sayısını, analiz tipini ve nereden, nasıl numune alınacağını belirlenmesine karar verilir.</i> Kalıntı analizi yapılmasına ihtiyaç olmadığı şeklinde sonuçlanan bir risk değerlendirmesi şu konuları açıklamış olmalıdır: - 4 veya daha fazla yıla ait izleme geçmişinin analitik doğrulamalarına göre herhangi bir olayın tespit edilmemesi (örneğin aşım, onaylanmamış BKÜ kullanımı vb) - BKÜ kullanımının olmaması veya çok az olması - Hasada yakın dönemde BKÜ kullanımının olmaması (hasat aralığı ilaçlamasının BKÜ hasat öncesi aralığından çok daha büyük olması) - Bağımsız bir üçüncü taraf (örneğin BK denetmeni, uzman, vb) veya müşteri tarafından risk değerlendirmesinin onaylanması. Bu koşullara istisna durumlar BKÜ kullanımının olmadığı, çevrenin çok iyi kontrol edildiği ve bu nedenlerle endüstrinin normal olarak BKÜ kalıntı analizi yürütmediği ürünler olabilmektedir. (mantarlar bir örnek olabilir).	Majör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphede durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
	8.6.5 to 8.6.7 Eğer bir kalıntı analizi yapılmışsa aşağıdakilere uyulmuş mudur?		
CB 8.6.5	Doğru örnekleme prosedürleri izlenmekte midir?	Uygulanabilir örnekleme prosedürleriyle uyumluluğu gösteren belgesel kanıtlar mevcuttur. Bkz Ek CB.5 Kalıntı Analizi.	Minör Zorunluluk
CB 8.6.6	Kalıntı testi için kullanılan laboratuvar yetkili ulusal bir makam tarafından ISO 17025 ya da onun eşdeğeri bir standarda göre akredite midir?	Bitki koruma ürün kalıntı analizi için kullanılan laboratuvarların akredite olduğunu ya da yetkili ulusal bir makam tarafından ISO 17025 ya da onun eşdeğeri bir standarda uygun geçerli bir amaç için akreditasyon sürecinde olduğunu gösteren açık dokümantasyonel kanıt vardır. (Antetli kağıtta üzerinde, akreditasyon belgelerinin kopyaları vb). Her durumda, laboratuvarlar yeterlik testlerine katıldıklarına dair kanıtlar göstermek zorundadır (örneğin FAPAS bulunmak zorundadır). Bkz Ek CB.5 Kalıntı Analizi.	Minör Zorunluluk
CB 8.6.7	MKS değerlerinin aşılması durumunda hazırda bir eylem planı var mıdır?	Bir bitki koruma ürün kalıntı analizinin bir MKS değerinin (ya üretimin yapıldığı ülkede ya da farklı olması halinde, hasat edilen ürünlerin satılması planlanan ülkede) aşıldığını gösterdiği durumda, çözüme yönelik adımlarla ve yürütülecek eylem planıyla ilgili (bunlar müşterilerle kurulacak iletişimi, ürün izleme alıştırmalarını vb kapsayacaktır) dokümanite edilmiş net bir prosedür vardır. Bkz Ek CB.5 Kalıntı Analizi.	Majör Zorunluluk
CB. 8.7	Bitki Koruma Ürünü Depolanması		
	Bitki koruma ürün deposu güvenli depolama ve kullanımı garanti etmek için temel kurullarla uyumlu olmak zorundadır.		
CB. 8.7.1	Bitki koruma ürünleri yerel yönetmeliklerle uyumlu olarak mı depolanmıştır?	Bitki koruma ürünü depolama tesisleri tüm uygun geçerli ulusal, bölgesel ve yerel yasalar ve yönetmeliklere uymaktadır.	Majör Zorunluluk
	8.7.2'den 8.7.8'e: Bitki koruma ürünlerinin depolandığı yer:		
CB. 8.7.2	Sağlam mıdır?	Bitki koruma ürünü depolama tesisleri yapısal olarak sağlam ve güçlü bir şekilde inşa edilmiştir. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.7.3	Güvenli midir?	Bitki koruma ürünü depolama tesisleri kilit ve anahtar ile güvende tutulmaktadır G/D Yok.	Majör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüpheli durumda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 8.7.4	Isı koşullarına uygun mudur?	Bitki koruma ürünleri etiketteki depolama ihtiyaçlarına uygun olarak depolanmaktadır. G/D Yok.	Minör Zorunluluk
CB. 8.7.5	Yangına dayanıklı mıdır?	Bitki koruma ürünü depolama tesisleri yangına karşı dayanıklı malzemelerden inşa edilmiştir (Asgari gereksinim RF 30, yani, yangına 30 dakika dayanabilmesi). G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.7.6	İyi havalandırılmış (İçinde yürünebilir bir depolama durumunda)?	Bitki koruma ürünü depolama tesisleri zararlı buharlardan kurtulmak için temiz havanın yeterli ve daimi havalandırmasına sahiptir. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.7.7	İyi aydınlanmış mıdır?	Bitki koruma ürün depolama tesisleri raflardaki tüm ürünlerin etiketlerinin kolaylıkla okunmasını sağlamak amacıyla doğal veya yapay ışıklandırma ile yeterince aydınlatılmıştır. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.7.8	Diğer malzemelerden uzakta mı depolanıyor?	Bitki koruma ürünleriyle diğer malzemeler arasında oluşabilecek çapraz bulaşmayı önlemek için asgari gereksinim araya fiziki bir engel (duvar, levha vb) konulmasıdır. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.7.9	Tüm bitki koruma ürün depolama rafları emici olmayan malzemeden mi yapılmıştır?	Bitki koruma ürünü depolama tesislerindeki raflar dökülme durumunda emici olmayan malzemeden yapılmıştır (örneğin metal, sert plastik ya da sıvı geçirilmeyen bir tabakayla kaplanmış vb).	Minör Zorunluluk
CB. 8.7.10	Bitki koruma ürün depolama tesisi döküntüleri tutabilir mi?	Bitki koruma ürün depolama tesislerinde toplama tankları vardır ya da ürünlerin etrafı tesisin dışına herhangi bir kaçak, sızıntı veya bulaşma olmamasını güvence altına almak için depodaki en büyük kabın hacminin %110 kadarını tutacak şekilde çevrelenmiştir; böylece . G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.7.11	Bitki koruma ürünlerini ölçmek ve karıştırmak için ekipmanlar var mıdır?	Bitki koruma ürünü depolama tesisleri ya da eğer bunlardan farklı yerlerde ürün doldurma/karıştırma alanında, kaplar için derecelendirilme ve ölçekler için kalibrasyon doğrulaması üretici tarafından karışımların hatasızlığını sağlamak amacıyla yıllık olarak doğrulanmıştır ve uygulanacak tüm bitki koruma ürünlerinin güvenli ve etkin muamele edilmesi için gerekli malzeme ile donatılmıştır (örneğin kova, su giriş noktası vb). G/D Yok	Majör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 8.7.12	Döküntüleri ortadan kaldıracak olanaklar var mıdır?	Bitki koruma ürünü depolama tesisleri ve belirlenmiş tüm sabit ürün doldurma/karıştırma alanlarında, bitki koruma ürününün dökülmesi halinde kullanılmak üzere, kum gibi emici bir inert malzeme kabı, yer fırçası, faraş ve plastik torbalar sabit bir yerde bulundurulmak ve bir levha ile gösterilmek zorundadır. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.7.13	Bitki koruma ürün deposu ünitesine ve anahtarlarına erişim bitki koruma ürününü muamele etmek için resmi eğitim almış işçilerle mi sınırlıdır?	Bitki koruma ürün depolama tesisleri kilitli tutulur ve fiziki giriş yalnızca bitki koruma ürününü güvenli şekilde muamele etmek ve kullanmak için resmi eğitim aldığı gösteren işçilerin mevcut olması durumunda onaylanır. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.7.14	Tüm bitki koruma ürünleri orijinal ambalajında mı depolanmaktadır?	Depolama tesisinde bulunan geçerli tüm bitki koruma ürünleri orijinal kapları ve paketlerinde bulundurulmaktadır. Ancak kırılma ve yırtılma durumunda yeni paket, orijinal etiketteki tüm bilgileri içermek zorundadır. CB.8.9.1'e başvurunuz. G/D Yok	Majör Zorunluluk
CB. 8.7.15	GLOBALG.A.P. sertifikasyonu için tescil edilmiş ürünlere uygulanmak amacıyla onaylanmış bitki koruma ürünleri, depolama ünitesi içerisindeki başka amaçlarla kullanılan bitki koruma ürünlerinden ayrı olarak mı depolanmıştır?	Tescillenmiş ve/veya sertifikalanmış ürünlerden başka amaçlarla (yani, bahçede kullanılan, vb) kullanılan bitki koruma ürünleri açıkça tanımlanmış ve bitki koruma ürün deposu içerisinde ayrı olarak depolanmıştır.	Minör Zorunluluk
CB. 8.7.16	Sıvılar raflarda tozların üzerinde depolanmamış mıdır?	Sıvı formülasyonları olan tüm bitki koruma ürünleri raflarda hiçbir zaman toz ya da granül formülasyonları olan ürünlerin üzerinde depolanmamıştır. G/D Yok	Minör Zorunluluk
CB. 8.7.17	Güncel bir bitki koruma ürünü depo sayım çizelgesi veya kullanım kaydı mevcut mudur?	Deponun içeriğini (tür ve miktar) gösteren bir stok envanteri mevcuttur ve en azından her 3 ayda bir kez güncellenmiştir.	Minör Zorunluluk
CB. 8.8	Bitki Koruma Ürünü Muamele Edilmesi (Eğer Bitki Koruma Ürünü Muamelesi yoksa G/D)		
CB. 8.8.1	Bitki Koruma Ürünleriyle temas halinde olan tüm işçiler gönüllü olarak yıllık sağlık kontrollerinden geçmişler midir?	Bitki koruma ürünleriyle temas halinde olan tüm işçiler gönüllü olarak yıllık sağlık kontrollerinden geçmişlerdir. Bu sağlık kontrolleri ulusal, bölgesel ve yerel yasa ve uygulamalarla uyumlu olmak ve bu kontrollerin sonuçlarının kullanımı kişisel bilgilerin açıklanmasıyla ilgili yasal haklara saygılı olmak zorundadır.	Tavsiye

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 8.8.2	Çiftlikte yeniden giriş süreleriyle ilgili prosedürler var mıdır?	Etiket talimatlarına göre ürünlere uygulanmış bitki koruma ürünleri için tüm yeniden giriş sürelerini düzenleyen açık dokümanlı edilmiş prosedürler vardır. Etiketle yeniden giriş süresiyle ilgili bilgi olmadığı durumda, özel zorunluluklar olmayacaktır ancak işçiler yetiştirme alanına yeniden girmeden önce püskürtülen ürün bitkilerin üzerinde kurumuş olmak zorundadır.	Majör Zorunluluk
CB. 8.8.3	Kaza prosedürü, bitki koruma ürünü/kimyasal depolama tesislerinin 10 metre kadar yakınında açıkça belli mi?	AF.3.4.1'de ayrıntıları belirtilen tüm bilgileri kapsayan bir kaza prosedürü ilkyardımanın başlıca adımlarını görsel olarak sergilemek ve bitki koruma ürünü/kimyasal depolama tesislerinin ve belirlenmiş karıştırma alanlarının 10 metre kadar yakınındaki herkesin erişebileceği bir yerde olmak zorundadır. G/D Yok.	Minör Zorunluluk
CB. 8.8.4	Uygulayıcının kazara bulaşmaya maruz kalması durumu ile ilgili tesisat var mıdır?	Çiftlikteki mevcut tüm bitki koruma ürünü/kimyasal depolama tesisleri ve doldurma/ karıştırma alanlarında, göz yıkama imkanı, 10 metreden daha uzak olmayan temiz bir su kaynağı, tam dolu bir ilk yardım çantası ve üzerinde acil çağrı telefon numaralarını veya ilkyardımanın başlıca adımlarını içeren açık bir kaza prosedürü vardır, bunların tümü kalıcıdır ve belirgin biçimde tabelalarla gösterilmiştir. G/D Yok.	Minör Zorunluluk
CB. 8.8.5	Bitki koruma ürünlerini karıştırırken etikette belirtildiği şekilde, doğru muamele ve doldurma prosedürleri takip ediliyor mu?	Uygun ölçme donanımını içeren tesisler, etikette belirtilen doğru muamele ve doldurma prosedürlerinin takip edilebilmesi amacıyla, bitki koruma ürünlerinin karıştırılması için elverişli olmak zorundadır. G/D Yok.	Minör Zorunluluk
CB. 8.9	Boş Bitki Koruma Ürün Kapları		
CB. 8.9.1	Boş bitki koruma ürün kaplarının aynı ürünü saklama ya da taşıma amacı dışındaki amaçlarla yeniden kullanılması engellenmiş midir?	Boş bitki koruma ürün kaplarının geçmişte veya halihazırda orijinal etikette belirtildiği şekilde, aynı ürünü saklama ya da taşıma amacı dışındaki amaçlarla yeniden kullanılmadığına dair kanıt vardır. G/D Yok.	Minör Zorunluluk
CB. 8.9.2	Boş bitki koruma ürün kaplarının bertaraf edilmesi, insanlara zarar vermeyecek bir şekilde mi yapılıyor?	Boş bitki koruma ürün kaplarının bertaraf edilmesi için kullanılan sistem güvenli bir depolama noktası, bertaraf etme öncesi güvenli bir muamele yöntemi ve insanların etkilenmesini engelleyecek bir bertaraf etme sistemine sahip olması nedeniyle, kişilerin boş kaplarla doğrudan fiziksel temas sağlayamamasını güvenceye almaktadır. G/D Yok.	Minör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 8.9.3	Boş bitki koruma ürün kaplarının bertaraf edilmesi çevreye bulaşmayı engelleyecek bir şekilde mi yapılıyor?	Boş bitki koruma ürün kaplarının bertaraf edilmesi için kullanılan sistem güvenli bir depolama noktası ve bertaraf etme öncesi muamele sistemine sahip olmasıyla, çevreye karşı sorumlu bir yöntemle, çevreye, suyuollarına, bitey ve direye bulaşma riskini en aza indirmektedir. G/D Yok.	Minör Zorunluluk
CB. 8.9.4	Uygun olduğu zaman, resmi toplama ve bertaraf etme sistemleri kullanılıyor mu?	Resmi toplama ve bertaraf etme sistemleri mevcut olan yerde üreticinin katılımına dair dokümente edilmiş kayıtlar vardır.	Minör Zorunluluk
CB. 8.9.5	Eğer bir toplama sistemi varsa boş kaplar, bir toplama sisteminin kurallarına uygun olarak düzgün şekilde depolanmış, etiketlenmiş ve yönetilmiş mi?	Tüm boş bitki koruma ürün kapları bir kez boşaldıktan sonra, yeniden kullanılmamış geçerli olan yerlerde, resmi toplama ve bertaraf etme sistemlerinin koşullarına uygun olarak düzgün şekilde depolanmış, etiketlenmiş ve yönetilmiştir.	Minör Zorunluluk
CB. 8.9.6	Boş kaplar gerek uygulama donanımı üzerindeki bütünleşik basınçlı durulama aleti ya da gerek en az üç kez su ile duruluyor mu?	Bitki koruma ürünü uygulama makinesinin üzerinde bitki koruma ürün kapları için basınçlı durulama ekipmanı monte edilmiştir ya da bertaraf etmeden önce her kabın üç defa durulanması için yazılı net talimatlar vardır. G/D Yok	Majör Zorunluluk
CB. 8.9.7	Boş kaplardan gelen durulama sıvısı uygulama ekipman tankına geri dönmüş mü?	Gerek kap muamele etme aleti kullanarak ya da gerek uygulama ekipmanı kullanıcıları için yazılmış prosedür yardımıyla, boş bitki koruma ürün kaplarındaki durulama sıvısı her zaman karıştırma sırasında uygulama donanım tankına geri konmaktadır.	Minör Zorunluluk
CB. 8.9.8	Boş kaplar, bertaraf edilmeleri mümkün olana dek güvenli bir ortamda saklanıyor mu?	Tüm boş bitki koruma ürün kapları için bertaraf etme öncesi, ürün ve ambalaj malzemelerinden tecrit edilmiş, belirlenmiş güvenli bir depolama noktası vardır; (yani, kalıcı olarak tabelayla işaretlenmiş ve fiziki olarak kişilerin ve direyin erişimi engellenmiştir).	Minör Zorunluluk
CB. 8.9.9	Kapların bertaraf ya da imha edilmesi ile ilgili tüm yerel düzenlemelere uyulmuş mudur?	Eğer böyle bir düzenleme mevcutsa, boş bitki koruma ürün kaplarının bertaraf edilmesi ile ilgili tüm ulusal, bölgesel ve yerel yönetmelik ve yasalara uyulmuştur.	Majör Zorunluluk

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB. 8.10	Süresi Geçmiş Bitki Koruma Ürünleri		
CB. 8.10.1.	Süresi geçmiş bitki koruma ürünleri güvenli biçimde saklanmış ve tanımlanmış ve yetkili ya da onaylanmış kanallarla bertaraf edilmiş midir?	Süresi geçmiş bitki koruma ürünlerinin resmi olarak yetkilendirilmiş kanallar aracılığı ile kaldırıldığını gösteren dokümente edilmiş kayıtlar vardır. Bu mümkün olmadığı zaman, süresi geçmiş bitki koruma ürünleri güvenli biçimde saklanmıştır ve tanımlanabilir durumdadır.	Minör Zorunluluk
CB 8.11	Gübre ve Bitki Koruma Ürünleri Dışında Kalan Maddelerin Uygulanması		
CB 8.11.1	Eğer ürüne ve/veya toprağa Gübre ve Bitki Koruma Ürünleri bölümü altında kapsanmayan maddeler uygulanıyorsa bunlarla ilgili kayıtlar bulunuyor mu?	Eğer sertifikalandırılmış ürünlerde ev yapımı preparatlar, bitki güçlendiriciler, toprak düzenleyicileri ve buna benzer başka maddeler kullanılıyorsa bunlarla ilgili kayıtlar bulunmak zorundadır. Bu kayıtlar maddenin adını (örneğin türetildiği bitki), ticari adını (şayet satın alınmış bir ürün ise), alan, tarih ve miktar bilgilerini içermelidir. Eğer üretimin yapıldığı ülkede bu madde(ler) için bir tescil sistemi varsa, bu madde(ler) onaylanmış olmak zorundadır.	Minör Zorunluluk

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Nº	Kontrol Noktası	Uygunluk Kriteri	Seviye
CB 9	EKİPMAN		
CB 9.1	Gıda güvenliği ve çevreye hassas ekipmanlar (örneğin gübre serpiciler, bitki koruma ürünü püskürtücüleri, sulama sistemleri, ağırlık ve ısı kontrolü için kullanılan ekipman gibi) düzenli olarak doğrulanmış mı, uygulanabilir olan yerde, en azından yıllık olarak kalibre edilmiş mi?	Ekipman onarımları yapılmış şekilde iyi durumdadır ve yapılan tüm tamirat, yağ değişimleri, vb için güncel bakım çizelgeleri dokümanite edilmiş kanıt olarak bulunmaktadır. Örneğin: Gübre serpici: Asgari olarak, kalibrasyon doğrulamasının son12 ay içinde uzman bir şirket, gübre ekipmanı tedarikçisi ya da çiftlikteki teknik sorumlu kişi tarafından yapıldığını belirten dokümanite edilmiş kayıtlar olmak zorundadır. Bitki koruma ürünü püskürtücüleri: Uygulama ekipmanının görsel kontrolü ve işlevsel testler ile uyumluluğu hakkında rehberlik için bkz Ek CB.7. Son 12 ayda bitki koruma ürünü uygulama mekanizmasının (otomatik ya da otomatik olmayan) düzgün çalıştığı doğrulanmış ve bu sertifikalandırılmıştır veya gerek resmi bir sisteme (mevcut olan yerde) katılarak ya da gerek yeterliliğini gösterebilen bir kişi tarafından yürütülerek dokümanite edilmiştir.	Minör Zorunluluk
CB. 9.2	Mevcut olan yerde, üretici bağımsız bir kalibrasyon-sertifikasyon programına dahil olmuş mudur?	Üreticinin bir kalibrasyon programına dâhil olması dokümanite edilmiştir.	Tavsiye

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

EK CB.1 GLOBALG.A.P. KILAVUZU | MİKROBİYOLOJİK TEHLİKELER

1. GİRİŞ

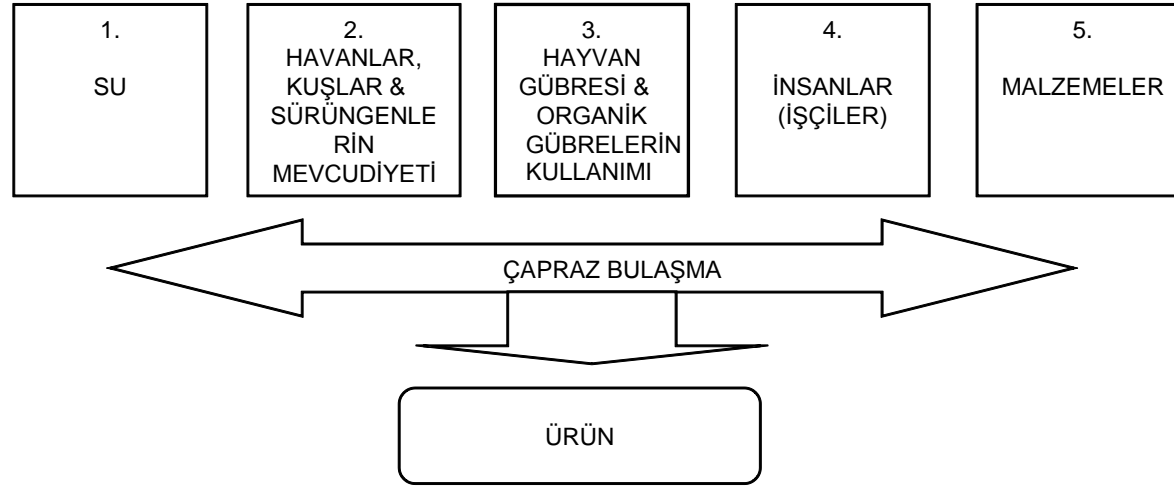
Bu Kılavuzun kapsamı yaş meyve ve sebze hasadı sırasındaki hijyen tehlikelerinin tanımlanmasını ve o tehlikelerden sakınılmasını dikkate alan önlemlerin anlaşılmasını kolaylaştırmaktır. Kimyasal ve fiziki tehlikeler GLOBALG.A.P. Standardının çeşitli bölümlerinde anlatılmıştır.

Hijyen dikkate alınmadığı zaman üründe, tüketicilerde gıda kaynaklı hastalıklara neden olabilecek biyolojik tehlikeler yaratan (insana patojenik olanlar dâhil) mikroorganizma varlığı vakaları artar.

Hijyen tehlikeleri her çiftliğe özgü çeşitli koşullara bağlı olarak değişkenlik gösterir; böylece tüm hafifletici prosedürlerin her durumda tesis edilmiş olduğunu sadece bir belgeyle açıklamak mümkün değildir. Bu yüzden, bu Kılavuz geniş kapsamlı değildir ve belirli bir çiftlikteki tüm hijyen tehlikelerini yansıtmıyacağı düşünülmemelidir.

2. HİJYEN KONUSUNDAKİ TEMEL TEHLİKELER

Bir yetiştiricinin çiftliğinde bilmesi ve değerlendirmesi gereken mikrobiyal bulaşmanın olası beş ana kaynağı olduğu bilinmektedir. Risk bir kez tanımlandığında, çapraz bulaşmanın da üretim döngüsünün herhangi bir noktasında meydana gelebileceği dikkate alınmak zorundadır:

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

3. TEHLİKELERİN TANIMLANMASI

Hasattaki tehlikelerden ve bu nedenle, risklerden kaçınmanın en iyi yolu önleyici önlemler almaktır. Ancak önleme genel bir konu değildir: önleme çiftliğin kendine has durumlarıyla birleşmiş risklerin üzerine odaklanmak zorundadır. Bu bölüm yetiştiricilerin hijyenle ilgili tehlikeleri teşhis etmesi ve onlardan kaçınması için rehberlik sağlamaktadır.

Tehlikelerin düşük olasılığa sahip olduğu saptanmış olsa bile koşulların sürekli izlenmesi tavsiye edilir.

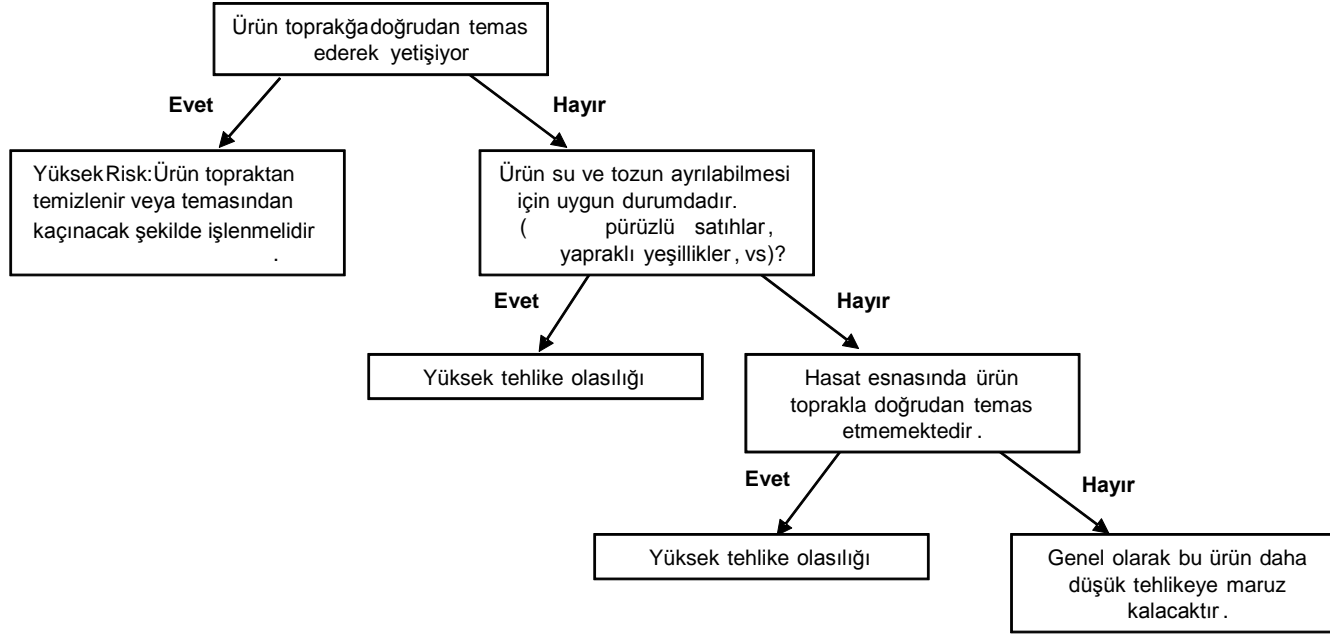
3.1 Genel:

3.1.1 Ürün Özellikleri

Birinci etken ürünün temel özelliklerini dikkate almaktır. Bu koşulların bazıları tehlikelerin temelini büyütür ve yetiştiricilerin bunun hakkında düşünmesi gerekir. Bir sonraki aşamada gösterildiği gibi, "karar ağacı" diye bilinen basit bir araç kullanılabilir:

Bir ürünün özelliklerinde saklı tehlikeleri soruşturmak için karar ağacı.

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphede durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

Özellikleri nedeniyle tehlikelerin daha yüksek tanımlandığı bu ürünlerde, daha dikkatli önlemler alınmak zorundadır ve muhtemelen belirli tehlikelerden kaçınmak için bir önlemler bileşimi dikkate alınmak zorundadır.

3.2. Belirli tehlikeler

3.2.1. Su

3.2.1.1. Hasattan kısa süre önce kullanılan su

Su kaynağına ve dağıtım sistemine bağlı olarak insan ve hayvanlardan kirlenebilir. Suyun patojenik mikroorganizmalar taşıması ve bunların tüketiciye ulaşana kadar yaşamasından kaynaklanan bazı tehlikeler vardır; özellikle, bazı ürünler özelliklerine bağlı olarak daha yüksek tehlikelere sahiptir (Bunun için önceki bölüme bkz).

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Bazı ürünlerde su, şu amaçlarla hasada yakın ya da hasattan kısa bir süre önce kullanılır:

- Sıvı gübreleme dahil sulama (hidroponik) (CB.6.3)
- Ürüne güneşin vereceği zararın kontrol edilmesi
- Son bitki koruma ürün uygulamaları (CB.8)

Sulama sırasında, su yerel sulama standartlarıyla uyumlu olmak zorundadır ancak aynı zamanda, eğer su hasada yakın kullanılır ve ürünün yenilen kısımlarıyla doğrudan temas halinde olursa o zaman tehlikelerin daha yüksek olacağı ve lağım, hayvanlardan ve kuşlardan kaynaklı su kirlenmesinden kaçınmak için önlemler alınmak zorunda kalınacağı dikkate alınmak mecburiyetindedir.

Güneş zararı ya da hasata yakın bitki koruma ürünlerini kontrol etmek için su kullanılması durumunda su; hayvan, lağım ve kuşlardan uzak kaynaklardan kullanılmalıdır.

3.2.1.2 Hasat yapılan ürünlerin ve malzemelerin yıkanmasında kullanılan su (FV.3)

Ürün yıkamak için kullanılan su güvenli kaynaklardan alınmak; bu sular tercihen içme suyu ya da bakterileri yok etmek için işlenmiş kimyasal işleme tabi tutulmuş su olmak zorundadır. Temel olarak, ürünleri yıkamak için kullanılan suyla ilişkili en iyi hijyen uygulamalarını tesis etmek için göz önüne alınacak dört yön vardır:

- a) Her zaman taze, içme suyu kullanın. Kuyudan su kullanılması durumunda, su çıkarma sistemi sudan gelecek olası bulaşmadan korunacak şekilde tasarlanmak, inşa edilmek ve korunmak zorundadır.
- b) Suyun devirdaim etmesi durumunda, dezenfektan kullanılarak iyileştirilmek zorundadır. Su iyileştirmesinin zayıf noktaları genellikle onların etkisinin devamlılığını sağlayan denetim ve kontrollerdir. Bunlar genellikle unutulur ya da gevşek tutulur, bu sebeple kayıtlara, gözlem sıklığına ve düzeltici faaliyetlere özel önem vermek gerekecektir.
- c) Yıkama için kullanılmış tank, boru tesisatı ve pompaların temizlenmesi. Ekipman her gün yıkanmış ve sterilize edilmiş ve ertesi güne kurutularak saklanmış olmalıdır.
- d) Suyun değiştirilme sıklığı. Ürün tipine, yıkama ekipmanının tasarımına ve kontrollerden gelen bilgilere göre değişen her bir özel durum için ayrı olarak karar verilmelidir. Dezenfektan tedarikçisi bu karar için akıllı vermelidir.
- e) Suyun yeniden doldurulması yalnızca içme suyu ya da işlenmiş temiz su kullanarak yapılmak zorundadır.
- f) (içme suyu kalitesinde olmadığı sürece) Ürünü yıkamak ya da “dirileştirmek” için hiçbir zaman sulama suyu kullanmayın.

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

3.2.1.3 Hasat edilmiş ürünü soğutmak için su ve buz

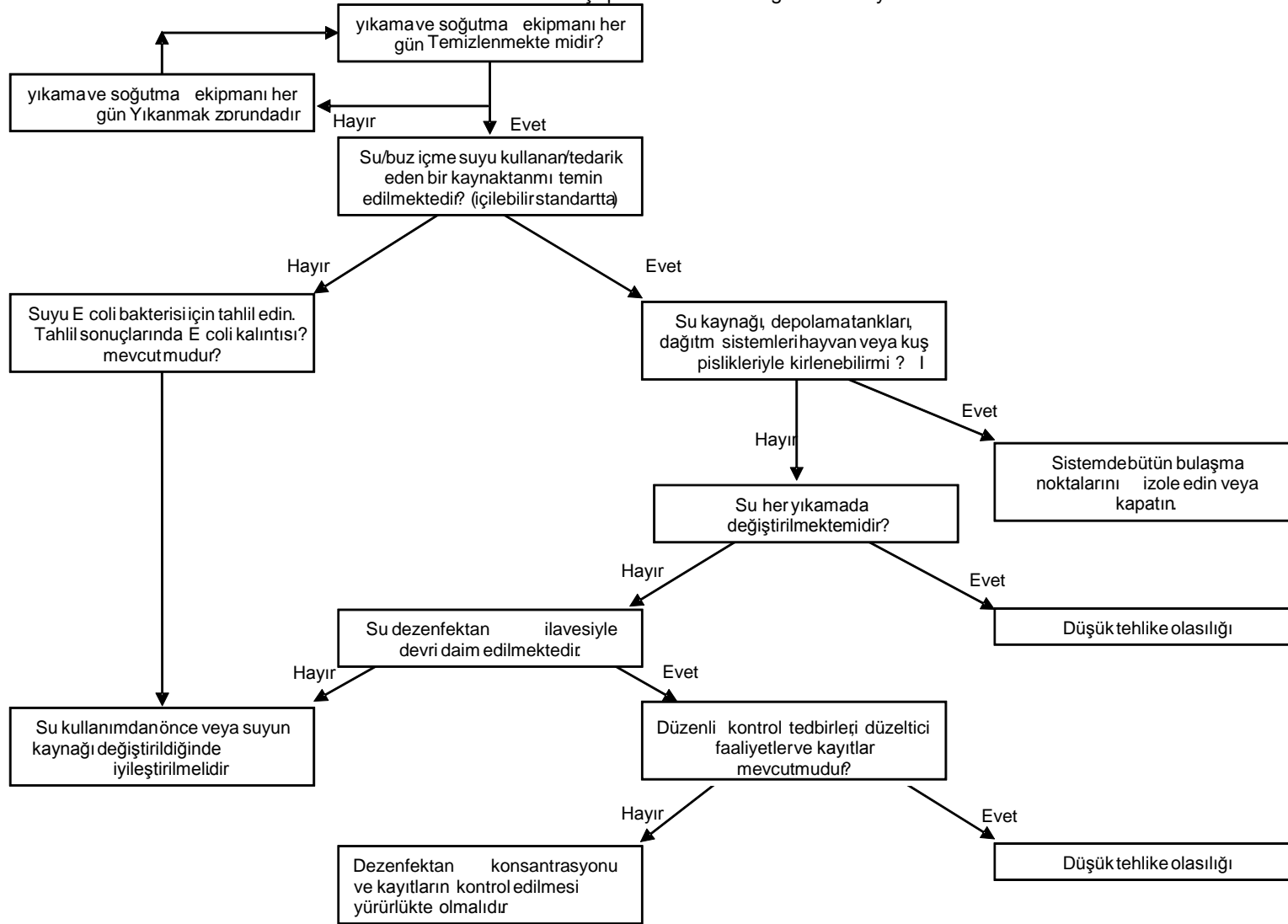
Soğutma sürecinde su ve buz kullanılması durumunda tehlikeleri değerlendirmek için aynı karar ağacı kullanılabilir ancak buzun depolanmasıyla ilişkili bazı ek değerlendirmeler vardır:

- Buzun kaynağı:
  - Buz her zaman içme suyundan (içilebilir kalite sudan) elde edilmek zorundadır. Yetiştirici tedarikçiyi ziyaret ederek ve buzun kontrollü içme suyundan üretildiğini kontrol ederek buzun kaynağı konusunda kendisini bilgilendirmelidir.
- Buzun depolanması:
  - Buz her zaman topraktan ayrı tutulmuş olmak zorundadır.
  - Buz hayvan ya da kuşlardan kazara gelebilecek bulaşmadan kaçınmak amacıyla üzeri örtülü tankta ya da benzer bir yapıda depolanmak zorundadır.
- Buzun muamele edilmesi:
  - Buzu işlemek ya da öğütmek için kullanılan tüm aletler temiz olmak ve kabinlerde depolanmak zorundadır.
  - Buzu saklamak ya da yıkamak için hiçbir zaman içilmez su eklemeyin.

Hasat sonrasında sudan gelebilecek mikrobiyal bulaşma tehlikelerini değerlendirmek için karar kılavuzu.

TÜRKÇE VERSİYON

Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

“Çiftlikte yaş ürün gıda güvenliği için kılavuz . Avustralya Hükümeti” Tarım, Balıkçılık ve Ormanlık Dairesi esas alınmıştır.

Ürünün kök ve gövde kısımlarının da hasat edildiği yerde, yıkama/soğutmadan önce üründeki toprağı temizlemek ve bulaşma olasılığını azaltmak için bir ön yıkama yapılmak zorundadır.

3.2.1.4 Hasat döneminde sel ve şiddetli yağmurlar gibi kontrol edilemeyen koşullardan gelen su

Ürün sahasında şiddetli sellerle tehlikeli bulaşıklar (örneğin, zehirli atık, dışkı materyali, ölü hayvanlar) tortu bırakabilir. Daha önce sel basmış toprakla temas etmiş olabilecek her ekipmanı temizleyerek veya dezenfekte ederek çapraz bulaşmayı önleyin.

FDA sel suyu ile temas eden her ürünü insanların tüketimi için satılmayacak “bozulmuş” bir mal olarak değerlendirmektedir.

Sezon dahilindeki herhangi bir zaman sel altında kalmış alanlar, ürün ya da ambalaj malzemesi depolamak için kullanılmamış olmak zorundadır.

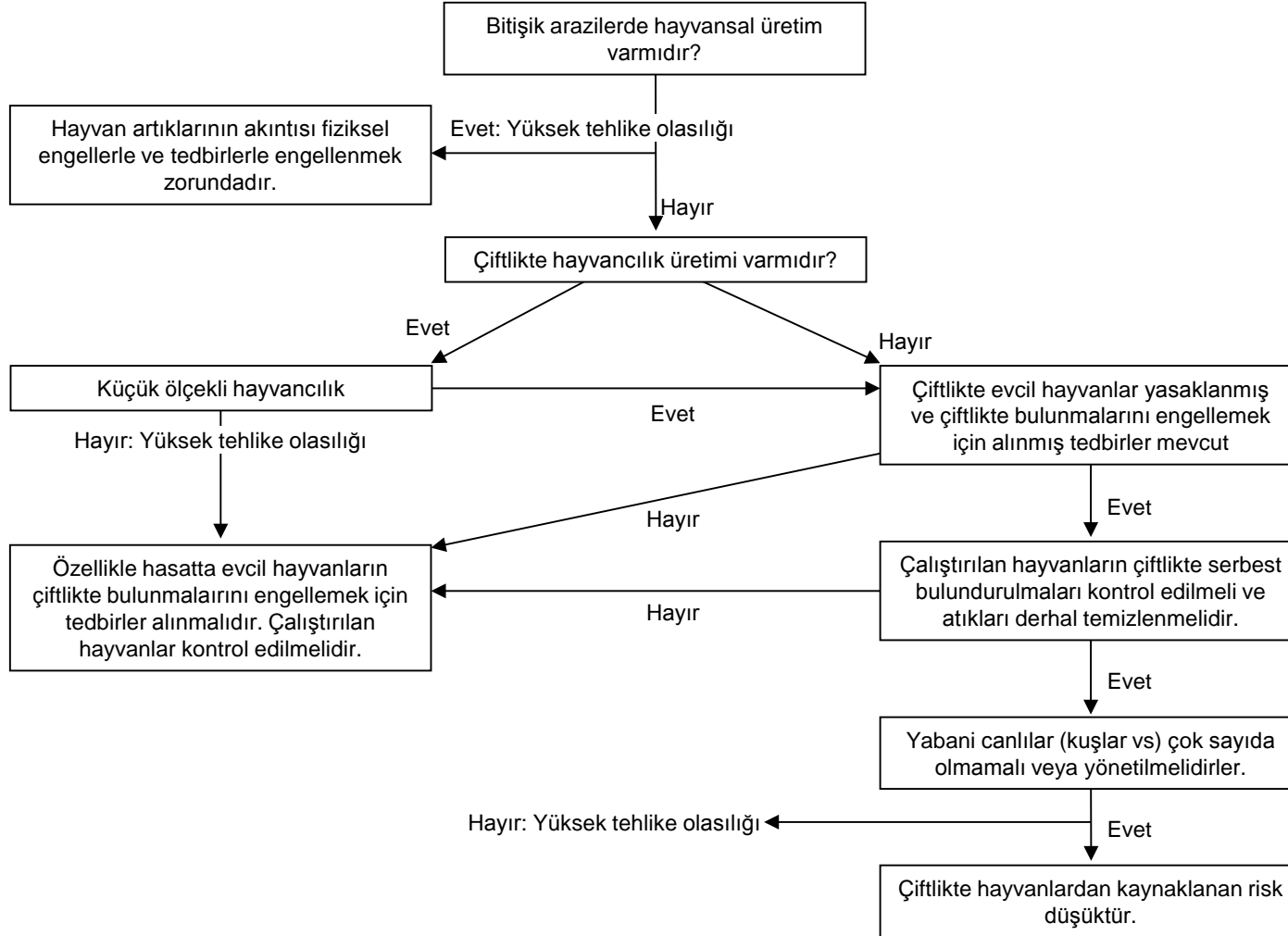
3.2.2. Hayvanların, kuşların ve sürüngenlerin varlığı

Hayvanlar, kuşlar ve sürüngenler ürün ve malzemeleri tüketici ve işçilerde hastalığa neden olacak şekilde mikroorganizmalarla bulaştırabilir. Nakliye dâhil, çiftlikte hasat ve çiftlik sonrası işleme sırasında, onların ürünle temas etmesinden kaçınmak için tüm önlemleri almak zorunludur.

Bir sonraki, hasat sırasında hayvanların varlığına odaklanmış temel bir karar ağacıdır.

Hasat sırasında hayvanların varlığını kaynaklı tehlikeleri soruşturan karar ağacı

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

TÜRKÇE VERSİYON Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Hayvanlar, kemirgenler ve kuşlar için cazibe noktalarından kaçınmak zorundadır. Bu amaca yönelik olarak, iskartaya çıkarılmış bütün ürünün üzeri örtülmek ya da hasat bölgesinin dışına çıkarılmak zorundadır. Kemirgenler, hayvanlar, kuşlar ya da sürüngenlerle doğrudan temas ettiğinden kuşku duyulan her ürün taze tüketim dışı tutularak iskartaya ayrılmak zorundadır. Hasat yapılan ürünün depolandığı/tutulduğu alanlarda bir zararlı kontrol sistemi yürürlükte olmalıdır.

3.2.3. Üründe hayvan gübresi kullanılması ve hayvan gübresinin çiftlik içerisinde depolandığı durumlar (CB.5.5)

Hayvan gübresi ve diğer doğal gübreler, kökenleri nedeniyle, potansiyel bir mikrobiyal bulaşma kaynağıdır. Bu nedenle bu tip doğal gübrelerin kullanımı, mikrobiyal bulaşma olasılığından kaçınılacak şekilde yönetilmelidir. Hasat sırasında aşağıdaki konulara özel önem verilmek zorundadır:

1. Toprak üzerinde ya da yakınında yetişen ürünler, toprakta yaşaması muhtemel patojenlere karşı en savunmasız olanlardır. Sulama sırasında ya da şiddetli yağmurlarda üzerlerine toprak sıçrama olasılığı olan kısa boylu ürünler de aynı zamanda risk içindedir çünkü hayvan gübresindeki patojenler toprakta kalmış olabilirler. Yenebilir kısımları genelde toprakla temas etmeyen ürünlerin toprağa değmiş olanlarının (örneğin, rüzgârla düşenlerin) hasat edilmemesi, daha az bulaşma olasılığı sağlar.
2. Hayvan gübresinin uygulanmasıyla taze meyve ve sebzelerin hasadı arasına geçen süre azamileştirilmek zorundadır. İşlenmemiş organik gübreler hasat döneminden 60 gün öncesinden itibaren kullanılmamalıdır.
3. Komşu arazilerdeki hayvan gübrelerinden gelmesi olası bulaşmadan sakının. Sulama kanalları içinden gelen kirletici sızıntı veya bulaşmaya bakın. Hayvan gübresi yığınlarının üzerine yağın şiddetli yağmurlar, hasat edilmekte olan alanlarda kirletici sızıntılara yol açabilir.
4. Hayvan gübresi depolama ya da işleme sahalarını, taze meyve ve sebze üretim alanlarının ya da hasat alet ve malzemelerini depolamak için kullanılan alanların yakınına konumlandırmayın.
5. Traktör, kamyon ve nakliye araçları gibi hasatta kullanılan donanım bir ürün sahasına girmeden önce hayvan gübresi olan alanlarda gezinmiş olmamak zorundadır. İşlenmemiş hayvan gübresiyle temas eden tüm donanım (örneğin, traktörler, aletler) hasat alanlarına girmeden önce temizlenmiş olmak zorundadır.

3.2.4. Kişilerin (İşçilerin) Sağlık ve Hijyeni

Her taze ürün üretim operasyonunda çalışanlarda uygun hijyen gıda güvenliğinde can alıcı bir unsurdur.

Çalışanların düzgün hijyen önlemlerine uyması eğer şunlara erişim varsa kolaylaştırılabilir:

- Çalışanlar için temizlenme altyapısı
- Tüm çalışanlara hijyen ve sağlık konusunda bilgi ve eğitim verilmiş olması
- Talimatlara uyulduğunun gözetimi

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

3.2.4.1 Çalışanlar için altyapı.

Hijyenin temel öğelerine uymak için, çalışanların belirli tesis ve ekipmanları kullanmaya erişimleri olması gerekir.

a) Saha temizlik istasyonları. Arazideki işçiler tehlikeleri önlemek için düzgün temizlik tesislerine erişebilmelidirler. Arazide kullanılacak sağlık koşullarına uygun tuvaletlerin yeri ve sistemi yerel düzenlemelere göre değişecektir, ancak arazi temizlik istasyonları için temel tavsiyeler şunlardır

- Tesis tüm işçiler için kolayca erişilebilir olmak ve ne zaman ihtiyaç olursa olsun tuvalet kullanımına izni verilmek zorundadır
- Temizlik istasyonları toprak, su, ürün ve işçilerin kendilerinin kirlenme tehdidinden sakınmak için iyi ve temiz bir durumda olmalıdır
- Temizlik tesisini kullandıktan sonra ellerin yıkanmış olmak zorunda olduğunu gösteren işaretler doğru yerlere konulmuş olmak zorundadır
- Kalıntıların ortadan kaldırılması bitki, arazi, ürün ve malzemeleri kirlenmeyecek şekilde yapılmak zorundadır

b) El yıkama

- İşçilerin ellerini yıkamaları için uygun yerlerde sabunla birlikte temiz su da bulunmak zorundadır
- Su musluğu olan ve gölgelendirilmiş alanlardaki kapalı tanklarda tutulmuş olabilir
- Su her gün değiştirilmiş olmak zorundadır
- Tank, çiftliğin özel koşulları dikkate alınarak sık sık iyice yıkanmış olmak zorundadır

3.2.4.2. Tüm çalışanlar için hijyen ve sağlık bilgisi ve eğitimi

Temel hijyen konularında talimat ve eğitim tüm çalışanlar ve gözetmenlere verilmiş olmak zorundadır

a) Temel talimatlar seti şunları içermek zorundadır:

- Ellerin nasıl yıkanacağı
- Ellerin ne zaman yıkanacağı
- Kesik ve yaralara karşı nasıl muamele edileceği
- Kanama durumunda ne yapılacağı
- Arazide yemek yeme, sigara içme, çiklet çiğneme ve yere tükürmeyi yasaklayan işaret levhaları
- Umumi tuvaletin kullanılması
- Sahadaki temizliğe aykırı koşulların nasıl tespit edileceği (kuşlar, kemirgenler ve onların mevcudiyetinin kanıtı, evcil hayvanlar, çöplerin nasıl muamele edileceği)

Gözetmenler de ayrıca hastalık belirtilerinin tanınması ve bu durumla nasıl başa çıkılacağı hakkında eğitilmiş olmalıdır.

b) Eğitim, en azından, hijyenik olarak belirli bir ürüne el ile temas ve paketlenme konusunu kapsamak zorundadır. Hijyen ilkeleri ve talimatlarının uygulanışının takibi, gözetmenlerin görevleri arasına dâhil edilmek zorundadır.

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

4. Malzemeler

4.1 Hasat kapları ve aletler

- Hem ürünü kirletmemesi hem de zarar vermemesi için temiz ve iyi bir durumda tutulmuş olmak zorundadır
- İşçiler yalnızca bu temiz ve iyi durumdaki kapları ve aletleri kullanmak için eğitilmiş olmalıdır. Yapılabiliyorsa hasat kullanım aralarında taşıyıcılardan ve sandıklardaki tüm kirleri yok edin
- Hayvan gübresi ya da hayvan/insan dışkısı, kan ya da kuş pisliğiyle temas ettiğinden kuşkulanılan her kap ya da alet yeniden kullanılmadan önce yıkanmış ve dezenfekte edilmiş olmak zorundadır
- Hasat kapları, hasat edilen meyve ve sebzeler dışında başka hiçbir malzeme ya da madde taşımak için kullanılmamalıdır. Tarım işçileri bu konuda eğitilmelidir
- Atıklar, yan ürünler ve yenmeyecek ya da tehlikeli maddeleri taşıma kapları, özel bir şekilde tanımlanmış olmalıdır. Taze meyve ve sebzeler ya da ambalaj malzemelerini saklamak için kullanılmış olmalıdırlar

4.2. Hasat makineleri ve ekipman

- Hasat makineleri kullanıldığı zaman, ürüne fiziki zarar vermesini önlemek için düzgün biçimde kalibre edilmiş ve kullanılmış olmalıdır.
- Makineler her gün içlerinde ürün kalmadığından emin olmak için gözden geçirilmelidir.
- Hasat makineleri imalatçının tavsiyelerine ve özel çalışma koşullarına göre temizlenmeli ve yıkanmalıdır.

4.3. Nakliye

- Taze ve paketlenmiş meyve ve sebze nakliyesi için kullanılan taşıtlar, hijyenik açıdan tehlikeli maddelerin nakliyesi için kullanılmamış olmalıdır
- Çapraz bulaşmadan kaçınmak için her taşıt yeterli şekilde temizlenmiş, gerekirse dezenfekte edilmiş olmalıdır
- Kirli ya da ürün kalıntıları bulunan bir taşıt asla kullanılmamış olmalıdır

4.4. Hasat edilen ürünün geçici depolanması

- Hasat edilen ürün her zaman temiz alanda tutulmak zorundadır
- Hasat edilen ürün sıcaklık, hayvanlar ya da olası her bulaşandan korunmuş olmak zorundadır
- Bir zararlı kontrolü yürürlükte olmak zorundadır

5. BIBLIYOGRAFYA

1. Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, Australia: Guidelines for On-Farm Food Safety for Fresh Produce, Second Edition, 2004
2. EEC: Regulation (EC) No 852/2004 on the hygiene of foodstuff, of the European parliament and the council of 29 April 2004.
3. FAO: Code of hygiene practice for fresh fruit and vegetables CAC/RCP 53-2003, Codex Alimentarius, 2003.
4. Fundación para el Desarrollo Frutícola: Guía de Buenas Prácticas de higiene en frutas y vegetales, 2000 Chile.
5. U.S. Department of Health and Human Services, FDA, Center for Food Safety and Applied Nutrition: Guide to Minimize Microbial Food Safety Hazards for Fresh Fruits and Vegetables, October, 1998.

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

EK CB.2 GLOBALG.A.P. KILAVUZU | SORUMLU SU KULLANIMI

Risk	Konu		Durum	Eylem
Fiziksel	Su kıtlığı	Nehir havzası ya da sahası su kaynaklarının aşırı kullanımı nedeniyle su kıtlığıyla karşılaşılıyor mu? Su kıtlığı üreticinin planlanmış ya da halen var olan su kullanımını etkiliyor mu? Üretici nehir havzası ya da sahadaki su kıtlığına önemli biçimde katkıda bulunuyor mu ya da gelecekte bunu yapma ihtimali var mı?		
	Kuraklık olayları	Nehir havzası ya da saha düzensiz yağışlar nedeniyle kuraklıkla karşılaşılıyor mu? Bu olay üreticinin su kullanımını etkiliyor mu? Çiftlikteki su kullanımı ne kadar esnekler? Bu olay çevreyi, sosyal ve/veya kültürel konuları etkiliyor mu?		
	Sel olayları	Nehir havzası ya da saha düzensiz yağışlar ya da su yönetimi nedeniyle sel olaylarıyla karşılaşılıyor mu? Bu olay üreticinin su kullanımını etkiliyor mu? Bu olay çevreyi, sosyal ve/veya kültürel konuları etkiliyor mu?		
	Su kirliliği	Nehir havzası ya da saha su kirliliğiyle karşılaşılıyor mu? Halen var olan ya da potansiyel kirlilik kaynakları su kaynağına karışıyor mu ya da üreticinin bulunduğu zemin suyu alanında yer alıyor mu? Kirlilik üreticiyi etkileyebilir mi? Bu kirlilik çevreyi, sosyal ve/veya kültürel konuları etkileyebilir mi?		
	Alternatif su kaynakları	Aşırı kullanılmayan ve/veya kirlenmemiş alternatif su kaynakları mevcut mu? Bu su üreticiye düzenli bir şekilde tahsis edilebilir mi? Olağanüstü durumlarda (kuraklık, kirlilik, vb) bu su üreticiye tahsis edilebilir mi? Olağanüstü geçici durumlara hitap eden (yeni) depolama mekanizmaları var mıdır? Alternatif kaynakların ya da su depolama sistemlerinin çevreye etkileri nelerdir?		
Düzenleyici	Su tahsis ve yönetim programı	Nehir havzası ya da saha bir plan ya da sisteme göre mi yönetilmektedir? Bu plan ya da program kamuya ve ilgili taraflara danışılmış ve ilgili su makamına onaylanmış mıdır? Plan düzenli bir şekilde uygulanmakta ve güncellenmekte midir? Üreticinin su kullanımı bu plan ya da programa dâhil edilmiş midir? Eğer değilse, üreticinin su kullanımı planın tahsisi ve yönetim programı ile tutarlı mıdır? Bu plan çevre, sosyal ve/veya kültürel konuları yeterli biçimde dikkate alıyor mu?		

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

Risk	Konu		Durum	Eylem
	Su kullanma izni	Su kullanma ruhsatına sahip olmak için bir prosedür mevcut mudur? Üretici su kullanımına uygun bir su kullanma ruhsatına sahip midir? Bu ruhsat diğer (su kullanma) ruhsatlarıyla etkileşim içinde midir?		
	Yetkisiz su kullanımı	Üretici suyu (kısmen) uygun izin olmaksızın mı kullanıyor? Diğer kullanıcılar da mı suyu uygun izin olmaksızın kullanıyor? Bu yetkisiz su kullanımı üreticinin su kullanım iznini ya da su kullanımının kendisini etkileyebilir mi? Bu yetkisiz su kullanımı çevreyi, sosyal ve/veya kültürel konuları etkileyebilir mi?		
	Öncelikli kullanım	Nehir havzası ya da sahadaki su kullanımı önceliklendirilmiş mi? Üretici diğer su kullanıcılarına göre kaçınıcı sıradadır? Olağanüstü durumlar için (kuraklık, kirlilik, vb) özel düzenlemeler öngörülmüş müdür? Öncelikli su kullanıcıları ve olağanüstü durumlara ait eğilim senaryoları dikkate alındığında üreticinin su kullanımına dair bir risk var mıdır? İzin öncelikli su kullanıcılarına su temini sağlayabilmek için ihlal edilebilir mi?		
İtibari	Su ihtilafı	Nehir havzası ya da yeraltı suyu sahası ulusal, bölgesel, yerel ya da kültürel/etnik sınırlar ile kesişiyor mu? Nehir havzası ya da sahada su hakkında ihtilaflar var mıdır? Nedenleri nelerdir? Bu ihtilaflar ihtilaf-çözüm diyalogu süreçleriyle çözülme yönünde midir? Üretici bu belirli sahada mı, yoksa faaliyet gösterdiği başka bir coğrafi sahada mı ihtilafa girmiştir? Benzer su kullanıcıları da nehir havzasında ya da bu sahada ya da komşu sahalarda su ihtilaflarına girmiş midir?		
	Çevresel konuları	Nehir havzası ve sahadaki tatlı su ortamınınşimdiki durumu nedir? Nehir havzası ve sahanın çevresel ve biyoçeşitlilik eğilimleri nelerdir? Bu çevresel eğilimler çiftlik faaliyetlerini olumsuz etkileyebilir mi? Çiftliğin su kullanımı anahtar çevre ya da biyoçeşitlilik özelliklerini önemli derecede doğrudan ya da dolaylı biçimde etkiler mi? Üretici çevreyle ilgili (aleni) bir açıklama ve/veya bir plan geliştirmiş midir? Bu plan su konulu herhangi bir çevresel ihtilaf ya da endişeye yanıt veriyor mu? Bu plan düzenli bir şekilde yürürlüğe konmuş, denetlenmiş ve güncellenmiş mi? Bu plan herkes tarafından erişilebilir mi?		

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Risk	Konu		Durum	Eylem
	Sosyal konular	Nehir havzası ya da sahada su konularıyla (içme suyuna erişim ve yeterli sağlık koşulları, vb) ilgili güncel sosyal durum nedir? Bu konulardaki sosyal eğimler nelerdir? Sosyal koşullar ve hak iddiaları çiftliğin işlerini olumsuz etkileyebilir mi? Çiftliğin su kullanımı nehir havzası ya da sahada yaşayanların içme suyuna erişimini ve sağlık koşullarını önemli derecede doğrudan ya da dolaylı biçimde etkiliyor mu? Üretici bu konuda (aleni) bir açıklama ve/veya bir plan geliştirmiş midir? Bu plan su kullanımı konusunda çıkan ihtilaf ya da endişelere cevap veriyor mu? Bu plan düzenli bir şekilde yürürlüğe konmuş, denetlenmiş ve güncellenmiş mi? Bu plan herkes tarafından erişilebilir mi?		
	Kültürel konular	Nehir havzası ya da sahada suyla ilişkili anahtar kültürel sorunlar nelerdir? Gelişimleri nasıl olmuştur? Kültürel eğilimler, koşullar ya da hak iddiaları çiftlikteki işleri olumsuz etkileyebilir mi? Çiftliğin su kullanımı, nehir havzası ya da sahadaki kültürel mirası önemli derecede doğrudan ya da dolaylı biçimde etkiliyor mu? Üretici bu konuda (aleni) bir açıklama ve/veya bir plan geliştirmiş midir? Bu plan su kullanımı konusunda çıkan ihtilaf ya da endişelere cevap veriyor mu? Bu plan düzenli bir şekilde yürürlüğe konmuş, denetlenmiş ve güncellenmiş mi? Bu plan herkes tarafından erişilebilir mi?		
	Çiftlikte su yönetimi	Çiftlikte su, bir plana göre mi yönetiliyor? Bu planda geçmişe ait, şu anki ve gelecekteki su kullanımına ilişkin kayıtlar var mıdır? Bu plan sürdürülebilir ve etkin su kullanımı konusunda hükümler içeriyor mu? Bu plan su kullanımı konusunda çıkan ihtilaf ya da endişelere cevap veriyor mu? Bu plan düzenli bir şekilde yürürlüğe konmuş, denetlenmiş ve güncellenmiş mi? Bu plan herkes tarafından erişilebilir mi?		
Finansal	Finansman	Üretici düzenli ya da düzensiz dış finansmana ihtiyaç duyuyor mu? (Mevcut ve potansiyel) yatırımcılar maddi kaynak sağlamayı değerlendirirken suyla ilişkili ölçütleri düşünüyorlar mı? Yatırımcıların talep ettiği özel durumlar (örneğin, su yönetim planı, su kullanım izinleri) var mıdır? Yatırımcılar suyla ilişkili ölçütlere uyulması için eşik değerler koymuşlar mıdır?		

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Risk	Konu		Durum	Eylem
	Sigorta	Üretici üretim işlemleri için sigorta yaptırıyor mu? (Mevcut ve potansiyel) sigortacılar değerlendirmelerinde suyla ilişkili ölçütleri düşünüyorlar mı? Sigortacıların talep ettiği özel konular (örneğin, su yönetim planı, su kullanım izinleri) var mıdır? Bunlar suyla ilişkili ölçütlere uyulması için eşik değerler koymuşlar mıdır?		
	Suyun fiyatlandırılması	Üretici su kullanımı için ödeme yapıyor mu? Bu fiyat/vergi/tarife nasıl saptanıyor? Bu işletme maliyetlerini ve (çevresel) dışsal maliyetleri kapsıyor mu? Fiyatlandırma sistemi istikrarlı, öngörülebilir ve şeffaf mıdır? Su fiyatlarının düzenli ya da düzensiz olarak artma ihtimali nedir?		

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

EK CB.3 GLOBALG.A.P. KILAVUZU | ENTEGRE ZARARLI YÖNETİMİ ARAÇ KUTUSU

1. GİRİŞ

Bu belge EYZ tekniklerinin tarımsal ve bahçe ürünlerinin ticari üretimine uygulanması için alternatif eylemlere ait bir alet kutusudur. EYZ uygulaması için olası eylemler sağlamak amacıyla dikkatle hazırlanmıştır. Zararlıların farklı ürün ve alanlarda gelişimi hakkında doğal çeşitlilik verildiğinde, EYZ’de yer alan her durum için özel bir model geliştirilemez ve bu nedenle, bu belgede analiz edilen düşünceler ve verilen örnekler her şeyi kapsamaz ancak bunlar EYZ’nin yerel endüstride uygulanmasına yöneliktir. Bu önemli bir husustur çünkü bir EYZ sistemi yerel fiziki (iklimsel, topoğrafik, vb); biyolojik (zararlı bileşkesi, doğal düşman bileşkesi, vb) ve ekonomik (teşviklere erişim ya da bunların eksikliği, tüm ithalatçı ülkelerin koşulları, vb) koşullar bağlamında uygulanmalıdır.

1.1 Tanım

Entegre Zararlı Yönetimi (EYZ) eldeki tüm zararlı kontrol tekniklerini ve bunun sonucunda, zararlı nüfusunun gelişmesini engelleyecek ve zararlı mücadele araçlarını ve diğer müdahaleleri ekonomik açıdan doğrulanmış olan ve insan sağlığına ve çevreye risklerini azaltacak ya da en aza indirecek uygun önlemlerin bütünleştirilmesinin dikkatle değerlendirilmesidir. EYZ sağlıklı bir ürünün tarım-çevre sistemine mümkün olan en az tahribat verilerek yetiştirilmesinin üzerinde durur ve doğal zararlı kontrol mekanizmalarını teşvik eder. (**International Code of Conduct on the Distribution and Use of Pesticides, FAO 2002**).

1.2 Amaç

EYZ’i GLOBALG.A.P. çerçevesine uygulamanın amacı, bitki korumayı kapsayan sürdürülebilir üretimi sağlamaktır. Buna erişmek, kimyasalların sorumlu bir şekilde uygulanması da dâhil olmak üzere, tüm elde edilebilen zararlı kontrol ve baskı altına alma taktiklerini bütünleştirerek ve uygulayarak mümkün olur.

“EYZ” kısaltmasındaki son sözcük yönetimdir. Bu yüksek öneme sahiptir çünkü bu sözcük sorun(ların) ne(ler) olduğu ve sorun(ların) yoğunluğuyla ilgili bilgi sahibi olmak zorunda olduğumuzu ima etmektedir. Zararlı yönetimi durumunda, bu bilgi yalnızca standartize edilmiş zararlı izleme sistemleri uygulayarak elde edilebilir.

1.3 Çerçeve

Bu belge EYZ’nin üç ana desteği olan; meyve ve sebze ürünlerindeki hastalıkları, yabancı otları ve eklem bacaklı böcek zararlılarını önleme, izleme ve kontrol faaliyetlerini uygulamak için kullanılabilecek olası yaklaşımları listeler. Bu alet kutusu üreticilerin kedilerine ait EYZ programlarını geliştirmeyi düşünmeleri için farklı yaklaşım örneklerini sunmak için tasarlanmıştır. EYZ aletleri hakkında eksiksiz ve nihai bir metin olma niyetini taşımamaktadır ve düzenli olarak güncellenecektir.

Dünyanın farklı yerlerindeki farklı ürünler, farklı EYZ yöntemlerinin kombinasyonlarını gerektirir. Ne var ki, genel EYZ felsefesi genel ve evrenseldir. EYZ özel bir ürünün özel bir yerde üretildiği yerel koşullara (fiziki, biyolojik ve ekonomik) uydurulması gereken esnek bir sistem olarak düşünülme zorundadır. Bu nedenle, her bir durum için kullanılabilecek genel bir EYZ kalıbı geliştirilemez. Bu nedenle, burada verilen örnekler listesi bir kılavuzdur. Tamamlanmış değildir ve olması da mümkün değildir, ancak bir kılavuz olarak EYZ Programı tasarlamak ve uygulamak isteyen yerel Üreticiler için yeterlidir.

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

Üreticiler en azından her yıl, hâlihazırdaki ürün koruma uygulamalarını eleştirel olarak değerlendirmeli ve ürünleri için farklı EZY uygulamalarının potansiyelini sistematik olarak değerlendirmelidir. Yerel ya da bölgesel teknik uzmanların EZY planlarını alan -ürün-zararlı, hastalık ya da yabancı otlara göre analiz etmeleri ve hangi EZY uygulamalarının ya da bunun kombinasyonlarının başarılı olduğunu doğrulamaları mümkün olacaktır. Bu gibi bilgiler Üreticilerin aynı bölgede olduğu kadar diğer benzer bölgelerde de EZY uygulamaları geliştirmelerine yardımcı olmak için çok yararlı olacaktır.

1.4 EZY'nin üç ana desteği

GLOBALG.A.P. EZY tekniğinde IOBC ilkeleriyle uyumlu olan kronolojik sıralı üç adımı tanımlamıştır.

(1) ÖNLEME

Müdahale ihtiyacından kaçınmak için zararlılar, hastalıklar ve yabancı otlarla ilgili sorunları önlemek için maksimum çaba harcanmalıdır. Bu zararlıların, hastalıkların ve yabancı otların varlığı ve yoğunluğunu önlemek ya da azaltmak için çiftlik düzeyinde yetiştirme tekniklerinin ve yönetim eylemlerinin yerleştirilmesini kapsamaktadır. Bazı müzmin zararlıların bulunması durumunda, (Stern *et al.* 1959; Pringle 2006) ilaçlama da dâhil olmak üzere, önleyici zararlı mücadelesi seçeneklerini kapsayabilir.

(2). İZLEME VE DEĞERLENDİRME

İzleme zararlıların, hastalıkların ve yabancı otların mevcudiyetini, safhasını (yumurtalar, larvalar, vb) ve yoğunluğunu (nüfus düzeyi, bulaşma düzeyi) ve yerini anlamak için ürünü ve çevresini sistemli olarak tetkik etmektir. Bunlar yetiştiriciyi ürünündeki zararlıların, hastalıkların ve yabancı otların mevcudiyeti ve düzeyi hakkında uyaracağı için EZY'nin en kritik faaliyetlerinden biridir. Bu bir EZY programında izleme faaliyetinin ve kayıt tutmanın önemine ışık tutarak yetiştiricinin en uygun müdahale hakkında karar vermesine olanak tanıyacaktır.

(3) MÜDAHALE

İzleme faaliyeti bir eylem eşiğine ulaşıldığını ve ürünlerin değeri üzerindeki ekonomik etkilerin önüne geçmek için müdahale gerektiği, yoksa hastalıkların/zararlıların diğer ürünlere sıçrayacağı gösterdiği zaman farklı EZY teknikleri kullanılabilir. Bir EZY programı içinde, zararlı, hastalık ya da yabancı otları etkin bir şekilde kontrol ettiği sürece öncelik insan ve çevre için riski azaltan, kimyasal olmayan yöntemlere verilir. Bununla birlikte, çoğalmalarını engellemek için çiftleşmeyi önleyicilerin yerleştirilmesi, doğal düşman türleri korumak vb gibi, bunların çoğu hali hazırda önleyicidir. Eğer yapılan müteakip izlemeler kontrollerin yetersiz olduğunu gösterirse o zaman kimyasal bitki koruma ürünleri dikkate alınabilir. Bu gibi durumlarda, EZY yaklaşımıyla uyum içinde olan seçici pestisitler seçilmeli ve bu ürünler seçici bir şekilde uygulanmalıdır.

Bir çiftlikte EZY uygulamak için, Üreticiler kendi ürünleri ve bölgeleri ile ilgili EZY konuları hakkında temel bilgileri edinmelidirler. Bu temel bilgiler kısım 2'de anlatılmıştır.

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphede durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

2 TEMEL BİLGİNİN GELİŞMESİ

EZY ile başarılı olmak için, onun hakkında temel bilgi sahibi olmak önemlidir:

- Bir ürünü etkileyecek anahtar zararlılar, hastalıklar ve yabancı otlar,
- Onları kontrol etmek için potansiyel stratejiler, yöntemler ve ürünler.

Bu amaç için, Üreticiler şunlar hakkında bilgi toplamalıdır:

2.1 Zararlılar, hastalıklar ve yabancı otlar

Üreticiler şu temel bilgilere sahip olmalıdır:

- 2.1.1 Söz konusu alan, bölge ya da ülke için hedef üründeki geçerli olan zararlılar, hastalıklar ve yabancı otların listesi
- 2.1.2 Geçerli olan zararlılar, hastalıklar ve yabancı otların biyolojisi ve onların doğal düşmanları hakkındaki temel bilgiler (veri tabloları), örneğin
- Yaşam döngüleri hakkında bilgi:
    - Farklı yaşam evreleri ve görüldükleri yaklaşık tarihler
    - Gelişme gereksinimleri (gelişmeleri için minimum ısı eşik değeri, mevsimdeki uçuş sayısı, zarar verdikleri ya da geliştikleri mevsim, vb.)
    - Kışı geçirdikleri yerler (zararlıların durumunda),
  - Geçerli olan zararlıların fotoğraflı rehberleri (farklı aşamalar), hastalıklar ve yabancı otlar ve onların verdiği tipik zararlar,
  - Geçerli olan doğal düşmanların fotoğraflı rehberleri (farklı aşamalar),
  - Ekonomik Zarar Düzeyleri (EIL) ve Eylem Eşik Değerleri.
  - Hedef, ihracat piyasalarında karantina statüsüne sahip organizmalar hakkında bilgi.

2.2 Bitki Koruma Ürünleri

Üreticiler şu temel bilgilere sahip olmalıdır:

- 2.2.1 Hedef üründeki ilgili zararlılar, hastalıklar ve yabancı otlara karşı yasal olarak uygulanabilecek pestisitlerin listesi.
- 2.2.2 Şunlar hakkındaki temel bilgiler (veri tabloları):
- Kimyasal ailesi
  - “Etki yolu” (sistemik, translaminar, buhar faaliyeti, temas, mide),
  - Doz oranları
  - Maksimum Kalıntı Seviyeleri (kendi ülkesinde ve hedef ihracat ülkelerinde)
  - Dayanıklılık
    - Yeniden giriş aralığı
    - Hasat aralığı

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON Şüphede durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

- En uygun uygulama tekniği
- En uygun uygulama zamanlaması
- Mevsim başına maksimum uygulama sayıları
- Doğal düşmanlar ve tozlandırıcılar için seçicilik
- Etki durumu

2.3 Diğer koruma yöntemleri

- Diğer koruma yöntemleri için benzer bilgiler bulunmalıdır.

2.4 Eğitim

Şu konularda ilgili personelin eğitimi (kendi personeli ya da uzman danışman):

- Zararlılar, hastalıklar ve yabancı otlar ve onların geçerli olan doğal düşmanlarının tanınabilmesi
- Kayıt tutmak dâhil, gözcülük ve izleme teknikleri
- EZY ilkeleri, teknikleri, yöntemleri ve stratejileri,
- Ürün koruma ürünleri ve uygulama teknikleri hakkında bilgi.

3 DİKİMDEN ÖNCEKİ POTANSİYEL EZY ÖNLEMLERİ

Önleyici ve hijyenik önlemler EZY yaklaşımının vazgeçilmez bir parçasıdır. Ürün yetiştirme döneminde zararlılar, hastalıklar ya da yabancı otlarla ilgili gelecekteki sorunları azaltmak ya da önlemek için ürün bitkisi dikilmeden önce birçok önleyici önlem alınabilir.

3.1 Risk değerlendirmesi

Arazinin risk değerlendirmesini yapın:

3.1.1 Arazinin tarihçesi

- Bu arazide önceki son üç yılda hangi ürünler yetiştirilmiştir?
- Bu arazide geçmişte zararlılar, hastalıklar ya da yabancı otlarla ilgili başlıca sorunlar nelerdi?
- Her zaman mümkün olmamasına rağmen bitki koruma ürünlerinin daha önceki kullanımlarına ait bilgi toplamak yol gösterici olabilir:
  - Bu arazide geçmişte hangi bitki koruma ürünleri kullanılmıştır?
  - Geçmişteki zararlı mücadele ilacı kullanımı::
    - Üründe kalıntılar ile ilgili sorunlar yaratmış olabilir mi? (örneğin, toprakta pestisit birikmesi nedeniyle)
    - Bir sonraki ürün yetiştirme dönemi süresince zararlı ya da hastalık patlamalarına neden olmuş mudur? (Örneğin, ağaçlar ve asmalar gibi çok yıllık ürünlerdeki tüm doğal düşmanların yok edilmesi nedeniyle, gibi).

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

3.1.2 Çevredeki ürün ve sebzeler

Çevredeki ürünlerin potansiyel etkisini ve ürününüzün vejetasyonunu değerlendirin:

- Komşu ürünlerdeki EZY uygulamaları nelerdir?
- Komşu ürünlerdeki pestisit kullanımı ve pestisit sürüklenmesi riski nedir?
- Çevredeki ürünler ve bitki örtüsünün yarattığı potansiyel zararlı ya da hastalık sorunları nedir?

3.1.3 Toprak ve su örnekleri

Aşağıdakileri kontrol etmek için toprak ve su örnekleri olarak analiz edin:

- Hastalık ve zararlıların mevcudiyeti (nematodlar dâhil)
- Pestisit kalıntıları, ağır metaller ya da diğer toksinlerin varlığı
- Toprağın besleyicilik düzeyi.

3.1.4 Risk Değerlendirmesinin Analizi ve Değerlendirmesi

Bu risk değerlendirmesinin bir analizine ve geçmiş yıllara ait kayıtlarının izlenmesine dayanarak (bkz 4.2.) (eğer bu kayıtlar bu yeni arazi için mevcutsa) söz konusu bu belirli ürünlerdeki özel ve anlamlı olan zararlılar, hastalıklar ve yabancı otlarla ilişkili sorunları önlemek ve azaltmak için alınması gereken önlemleri tanımlayın.

3.2 Önleme

Uygun yerlerde, yeni araziler için şu önleyici önlemler düşünülmelidir:

3.2.1 Toprak

(Toprak) zararlılarının, nematodların, (kök) hastalıklarının ve yabancı otların önlenmesi için şu önlemler alınabilir:

- Ürüne göre değişen, bir ürün rotasyon programına göre ürün rotasyonu
- Ürüne göre değişen dinlendirme, nadas yılı
- Toprağın ya da yetiştirme substratının dezenfeksiyonu (örneğin, solarizasyon, fumigasyon, su basma, buharlama, sıcak su)
- Yararlı makrobiyal ve mikrobiyal toprak organizmalarının teşvik edilmesi ve/veya çoğaltılması
- Belirli zararlılar ya da hastalıkların kışlayan popülasyonlarının azaltılması için temiz toprak işleme ya da ürün kalıntılarının temizlenmesi (meyve ağaçları durumunda meyveler dahil)

3.2.2 Su

Şunları garanti etmek için önleyici önlemler alınması gerekir:

- Temiz su (zararlılar, hastalıklar ve kimyasal kalıntılar hakkındaki yerel düzenlemelerin koşullarını karşılamak ya da uygulanabilirse onların içeriğini azaltmak)
- Optimal sulama yöntemleri ve/veya fertigasyon kullanımı

3.2.3 Bitkiler

Zararlılar, nematodlar ve hastalıklarla ilgili sorunları azaltmak için alınabilecek önleyici tedbirler:

- Optimal, dirençli çeşitlerin seçimi
- Dirençli anaç kullanmak (aşılama)

TÜRKÇE VERSİYON Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

- Zararlı ve hastalık bulunmayan temiz başlangıç materyali kullanmak (tohumlar ya da bitkiler). Bu toprakaltı aksamındaki zararlıların ve patojenlerin test edilmesini de kapsayabilir
- Optimal bitki aralığı ya da bitki yoğunluğu

3.2.4 İklim
İklim koşullarının zararlılar ve yabancı otlar kadar hastalıkların gelişiminde de büyük etkisi vardır. Bu nedenle şunları dikkate alın:

- Zararlıların ve/veya hastalıkların gelişimini önlemek ya da azaltmak için kültürel tedbirler;
- Tarımsal-iklim izleme istasyonu kurmak ya da bir haber ya da uyarı hizmetine abone olmak

3.2.5 Zamanlama
Ana zararlıların, hastalıkların ve yabancı otların ürün yetiştirme döneminde (ilk görüldüğü zaman açısından şunları düşünün:
• Ana zararlılar, hastalıklar ve yabancı otlarla ilgili sorunları azaltmak (kaçınmak) amacıyla en uygun ekim tarihini seçme olanağı;
• Bazı zararlı ya da hastalıklardan gelecek yüksek bulaşma baskısından kaçınmak amacıyla, erken olgunlaşan çeşitlerin ya da kısa dönemli türlerin seçimi

3.2.6 Yer ve arazi seçimi.
Komşu ürünlerin özellikle sorun yaratacak tehlikeli zararlılar ya da hastalıkların bir kaynağı olabilip olamayacağını analiz edin

4 ÜRÜN YETİŞTİRME SIRASINDA EZY İÇİN POTANSİYEL ÖNLEMLER

4.1 Önleme

Önleyici tedbirler IPM yaklaşımının önemli bir kısmıdır. Amaçları zararlı, hastalık ve yabancı ot miktarlarını eylem eşiğinin altında tutmaktır. Her durumda, üreticiler kendi özel durumlarına ve kendi ürün ve buldukları yerle ilgili zararlılar, hastalıklar ve yabancı otlara göre en uygun önleyici tedbirleri almayı düşünmek zorundadır.

4.1.1 Çiftliğin temizliği (Hijyen ve Temizlik Koşulları)
Hijyen önlemleri zararlılar, hastalıklar ve yabancı otların sahaya girmelerini ve ürüne daha fazla sıçramalarını ya da yayılmalarını önlemeyi hedef almaktadır.

4.1.1.1 Zararlıların, hastalıkların ve yabancı otların **taşıyıcılarla** yayılmasını şöyle önleyin:

- Böcek, hayvan, evcil hayvan, kemirgen gibi taşıyıcıları tanımlayarak
- Bu taşıyıcıları üründen uzak tutmak için eylemleri tanımlayarak
- Komşu sahalar veya sınırlardaki yabancı otların zararlıları barındırıp barındırmadıklarını tanımlayarak

4.1.1.2 Zararlıların, hastalıkların ve yabancı otların **insanlarla** yayılmasını şöyle önleyin:

- Önce sağlıklı bitkilerle, sonra hastalıklı bitkilerle çalışarak
- Uygun giysi, eldiven, ayakkabı, saç fileleri giyerek (ürüne bağlı olarak)
- Özellikle diğer üreticilerin arazilerini ziyaret ettikten sonra, araziye girmeden önce elleri, ayakkabıları, giysileri mikroplardan arındırmak (ürüne bağlı olarak)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

- 4.1.1.3 Zararlıların, hastalıkların ve yabancı otların ekipman ya da **malzemelerle** taşınmasını şöyle önleyin:
- Çalıştıktan sonra ve yeni bir araziye girmeden önce tüm ekipmanı (makineler dâhil) ve malzemeleri temizleyerek
  - Ürünle ilgili olarak farklı arazilerde (mümkünse) farklı, o işe özel tahsis edilmiş ekipman ve malzemeler kullanarak
  - Temiz hasat kutu ve kasaları kullanarak
- 4.1.1.4 Zararlıların, hastalıkların ve yabancı otların taşınmasını **ürün kalıntılarını** yöneterek şöyle önleyin:
- Budama, hasat, yaprak toplama ya da organik kalıntılar üreten başka herhangi bir iş yaptıktan sonra bahçeyi temizleyin
  - Arazi yakınında ürün artıkları tutmayın
- 4.1.1.5 Komşu arazilerden **pestisit sürüklenmesini** önleyin.

İstenmeyen pestisit sürüklenmesi riskini ortadan kaldırmak için komşu arazilerdeki Üreticilerle iletişim örgütleyin ve anlaşmalar yapın.

4.1.2 Kültürel ve Teknik Önlemler

- 4.1.2.1 Optimal ürün bakımı (gübreleme, sulama, vb). Çok fazla gübre kullanımının zararlılarla mücadeleye etkisi olumsuz olabilir, çünkü aşırı gübre kullanımı phloem ve xylemde serbest amino asitlerin oluşmasına yol açabilir; bu da yaprak bitleri gibi zararlıların üreme potansiyelinin artmasına neden olur. Optimal ürün bakımı zararlıların ve hastalıkların saldırısına karşı daha iyi dayanabilecek sağlıklı ürünlerin yetişmesi ile sonuçlanacaktır.
- 4.1.2.2 Gölge yönetimi ve mikro-klima
Zararlıların ve/veya hastalıkların gelişimini önlemek ya da azaltmak amacıyla ürün gölgeğinde optimal bir mikro-klima (nem, ısı, ışık, hava) sağlamak için budama, gölge yönetimi ve yaprak alma gibi kültürel önlemleri kullanın.
- 4.1.2.3 Ürün yetiştirme sistemleri
Zararlılar, hastalıklar ve yabancı otlarla ilgili sorunları önlemek ya da azaltmak amacıyla farklı ürün yetiştirme sistemleri kullanılabilir:
- Yabancı otları önlemek ve doğal düşmanları teşvik için ara örtücü bitkiler kullanın
  - Özel ürün yetiştirme sistemleri: karışık bitkiler, şerit ekim, şerit hasat, permakültür
  - Ürün yetiştirme sistemiyle ilgili başka uygulamalar (örneğin, sümüklüböcek ve salyangoz gibi zararlıların göç etmesini önlemek için arazi sınırlarını ekilmemiş bırakın)
- 4.1.2.4 Ayırma teknikleri (örtü altı ürünlerde)
Özellikle örtü altı ürünlerde, tehlikeli zararlıları üründen uzak tutmak amacıyla, örneğin böcek geçirmez ağla koruma ya da belirli zararlıların göç etmesini önlemek amacıyla plastik tüneller içine UV kesici tabakalar konması, hava akışını kapama ve çift giriş kapısı gibi farklı teknikler uygulanabilir.
- 4.1.2.5 Malçlama
Malçlamanın, belirli zararlılar, hastalıklar ya da yabancı otlarla ilgili sorunları azaltmaya bir yardımı olup olmayacağını değerlendirin (plastik malçlar, yansıtıcı malçlar, saman malçları, vb).
- 4.1.2.6 Diğer teknik önlemler
- Başka hangi önleyici teknik tedbirlerin alınabileceğini analiz edin
  - Bitki ve ürünlere gelebilecek mekanik zararları önleyin.

TÜRKÇE VERSİYON Şüphede durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

4.1.3 Biyolojik Kontrolün Muhafaza Edilmesi

- 4.1.3.1 Ürünün içinde ve çevresindeki doğal düşmanların ve polen taşıyıcılarının sayısının artırılması için tedbirler:
- Farklı ürün yetiştirme sistemlerinin kullanımı (şerit ekim, şerit hasat, karışık bitkiler, permakültür, diğer)
  - Sınır ürünleri kullanma (çit teşkil eden ağaç ve çalılar dâhil), (polen üreten bitkiler, nektar üreten bitkiler, doğal düşmanlar için alternatif barınaklar oluşturan bitkiler (kenar bitkileri))
  - Arazi içinde örtü işlevi gören ürünler kullanın (polen üreten bitkiler, nektar üreten bitkiler, doğal düşmanlar için alternatif barınaklar oluşturan bitkiler (kenar bitkileri))
  - Doğal düşmanlar için çekiciler kullanın
  - Doğal düşmanlar ve polen taşıyıcılar için saklanma ve yuvalanma yerleri sağlayın
  - Yaprağını döken meyveler durumunda olduğu gibi ürünün uykuda kaldığı zaman besin kaynakları sağlamak
  - Kimyasal kontrol zorunlu olduğu yer ve zamanda, seçici kimyasallar, seçici yerleştirme ve/veya ilaçlama zamanlaması kullanılması
  - Topla-temizle teknolojisi kullanılması (cezp et ve yok et; iticilerin kullanılması)
- 4.1.3.2 Kemirgenleri kontrol etmek için predatör kuşlara yuvalanma yeri sağlayın.
- 4.1.3.3 Doğal düşmanların sayılarının pestisit kullanılmasıyla azalmasını önleyin.
- Doğal düşmanlarla bağdaşan seçici pestisitler kullanılması
  - Seçici uygulama teknikleri kullanılması (nokta uygulamalar, sistemik ürünler için toprak uygulamaları, ağaç eteklerine yem püskürtme, çek ve öldür, vb.).

4.2 İzleme ve Karar Destekleyici Araçlar

İzleme faaliyeti kimyasal bitki koruma ürünleriyle müdahale sayısını azaltmak için başlıca bir araçtır ve güvenilir ve sürdürülebilir bir EZY programının temelidir. İzleme faaliyeti tercihan karar destekleyici araçlarla uyumlu olarak kullanılır.

4.2.1 Örgütlenme

- Bir kişiyi gözetleme ve izlemeden sorumlu olarak atayın
- Bu kişi şu konularda eğitim almalıdır:
  - o Zararlıları, hastalıkları ve yabancı otları tanıma
  - o Gözetleme ve izleme teknikleri
  - o Kayıt tutma

Bu eğitim düzenli bir esasa bağlı olarak yenilenmelidir.

4.2.2 Gözlemleme

Çiftlik için bir izleme ve gözetleme programı oluşturun:

- Hangi zararlılar, hastalıklar ve yabancı otların izlenmesinin gerektiğini ve nedenini tanımlayın
- Nasıl izlenmeleri gerektiğini belirleyin (ürünün ana bitki kısımlarında doğrudan gözlem, tuzaklar, gösterge bitkiler, vb)

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

- İzleme faaliyetinin yılın hangi döneminde ve zararlının hangi yaşam evrelerinde yapılacağını belirleyin.
- Mevcut bölge kapsamındaki izleme/uyarı sistemlerine katılın
- İzleme sıklığını tanımlayın
- Bir izleme birimi alanı belirleyin
- Birim alan için örnekleme noktalarının miktarını belirleyin.

4.2.3 Kayıt tutma

- Kayıt tabloları oluşturun (bilgisayar ya da kâğıt tabanlı); bu tablolarda şunlar yer almalıdır:
  - Arazinin ve izlenmekte olan ürünün tanımı
  - İzleyen adı
  - İzleme tarihi
  - İzlenmekte olan zararlı, hastalık ya da yabancı otun adı
  - Örneklerin sayısı
  - Bulgu sayısı
  - Tespit edilenlerin yaşam döngüsü evresi (zararlı söz konusu olduğunda),
  - Eşik değerlerinin karşılaştırması
  - Arazideki yeri,
  - Alınan karar
- Kayıt dokümanları farklı yıllar ve farklı arazilerden alınan kayıtlar arasında karşılaştırma yapabilmek için arşivlendirilmelidir.

4.2.4 Uyarı Sistemleri ve Karar Verme Araçları

- İzleme faaliyetinden ve hava durumu tahminlerinden gelen bilgilerle bağdaşan öngörü modelleri ve karar destek sistemleri kullanılması (örneğin, ısı yönetimli fenolojik bilgisayar modelleri, derece-gün modelleri)
- Arazi-genişliğince uyarı sistemlerinin kullanımı

4.2.5 Değerlendirme / Karar verme

- Bir müdahale gerekip gerekmediğine karar vermek için ilgili zararlılar, hastalıklar ve yabancı otlar için eylem eşiklerini kullanın
- Belirli bir müdahale yapmak için alınan kararları dokümanete edin
- Sezon sonunda kayıtların bir analizini yapın, sonuçlar çıkarın ve gelecek sezonun EZY programı için uyarlamalar planlayın

4.3 Müdahale

Müdahale yapılması gerektiği durumlarda uygulanabilecek, kimyasal olmayan birçok yöntem vardır. Pestisit uygulanmasının zorunlu olduğu durumlarda, bunların kullanılması optimal uygulama teknikleri kullanarak ve pestisitlere karşı direnç gelişimini önleyerek en aza indirilebilir.

Karantina uygulanan bir zararlının, zararlı, hastalık ya da yabancı ot zararlı karantinasıyla bağdaşması gerekmesi gibi bazı durumlarda, üçüncü taraf ülkelerce bir bitki sağlığı şartı konulur. Bu gibi durumlarda, bitki koruma ürünü kullanımından genellikle kaçınılamaz. Eğer çiftçi özel karantina sorunları nedeniyle bitki koruma ürünü kullanmaya mecbur kalırsa, bu uygulamanın zorunluluğunu destekleyen önleme ve izleme yöntemleri hakkındaki bilgiyi kullanmak ve sunmak zorundadır.

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

4.3.1 Mekanik / Fiziksel Kontrol

Kimyasal yöntemlere başvurmadan önce, bir çiftçi zararlı böcekleri, hastalıkları ya da yabancı otları ortadan kaldırmak ya da öldürmek için mekanik ya da fiziki teknikleri değerlendirmelidir, örneğin

- Zararlılar:
  - Hastalıklı yaprak, meyve ve bitkileri saklamak ve tecrit etmek (temizlik),
  - Zararlıların vakumlanması (örneğin, *Lygus* spp.),
  - Diğer
- Hastalıklar:
  - Zarar gören ve hastalıklı yaprak, meyve ve bitkileri saklamak ve tecrit etmek (temizlik),
- Yabancı otlar:
  - Biçme
  - Yabancı otların elle toplanması
  - Mekanik ot mücadelesi,
  - Ve benzerleri.

4.3.2 Biyolojik kimyasallar

Biyolojik kimyasallar zararlıları kontrol etmek için farklı şekillerde kullanılabilir:

- Çek ve Öldür (ç.v.ö. Tuzakla-ve-Öldür), şunları içermektedir:
  - Biyolojik kimyasallarla kitlesel tuzaklama
  - Tuzak bitkiler
  - Yem püskürtme teknikleri
- Kimyasalla kısırlaştırma (bu teknik KBT tekniğine alternatif olabilir): yabancı bir zararlı topluluğunun erkekleri kimyasal kısırlaştırıcı katılmış bir yeme çekilir.
- İticiler
- Eşleşmeyi bozucular (eşleşmeyi karıştırma)
-

4.3.3 Sayıca Çoğaltarak Biyolojik Kontrol

Farklı doğal düşmanlar ve mikrobiyolojik ürünler zararlı ve aynı zamanda hastalık popülasyonlarını yönetmek için salınabilir ya da yayılabilir:

- Zararlı böcekleri ve akarları kontrol etmek için kitlesel olarak yetiştirilen doğal düşmanların, mevsimsel olarak aşılama ya da sayıca çoğalma amacıyla serbest bırakılmaları
- Zararlı böcekleri ve akarları kontrol etmek için böcek-patojeni virüslerin (NPV ya da baculo virüsleri), mantarlar, bakteriler ya da nematodların kullanılması
- Kök ve yaprak hastalıklarını kontrol etmek için antagonistik mantarların ve bakterilerin kullanılması.

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphede durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

4.3.4 Kısır Böcek Tekniği (KBT)

Hedef zararlıların kitlesel olarak yetiştirilen kısır böceklerinin belirli bir sıklıkla serbest bırakılması şeklindeki bu alan-genişliğince-etkin tekniği, dünyanın birçok bölgesinde popülasyonları kontrol etmede başarıyla kullanılmaktadır, örneğin; meyve sinekleri (Tephritidae, Akdeniz Meyve Sineği: *Ceratitis capitata*), Lepidopteraların belli türleri (örneğin: Pamuk Kozakurdu *Pectinophora gossypiella*, *Elma İç Kurdu*, *Cydia pomonella*) ve veteriner önemi olan bazı sinek türleri (örneğin. Screwworm Fly: *Cochliomyia hominivorax*) (NOT: Screwworm Fly örneğinde ve diğerlerinde her iki cinsiyet de serbest bırakılmaktadır)

4.3.5 Doğal ürünlerin kullanımı.

Farklı doğal ürünler zararlıları, hastalıkları ve yabancı otları kontrol etmek için kullanılabilir. Aynı zamanda, bu durumda bunların bir EZY yaklaşımıyla uyumlu olduğundan ve herhangi bir sağlık ya da gıda güvenliği sorunu yaratmayacağından emin olmak için özel bir dikkat gösterilmelidir.

- Yağlar (mineral yağlar ve bitkisel yağlar);
- Bitkisel kökenli ürünler (örneğin, doğal pyretrum, azadirachtine, vb.);
- Sabunlar;
- Diyatumlu toprak;
- Ve benzerleri.

Not: Geçerli olduğu durumlarda, bu ürünlerin üretim yapılan ülkede BKÜ olarak doğru bir şekilde tescil edildiğine dair dikkat gösterilmelidir.

4.3.6 Kimyasal Bitki Koruma Ürünleri

Kimyasal bitki koruma ürünlerinin kullanılacağı bir müdahale durumunda, ürünler önceden seçilmiş olmak zorundadır. Bu amaç için CB 8.1.1 kriteri yararlıdır. Sonraki değerlendirmeler şunları kapsamış olmalıdır:

4.3.6.1. Uyarı Sistemleri ve Karar Verilmesi

Zamanlama ve hedef belirleme hakkında en uygun kararı vermek için şu bilgilere ihtiyaç vardır:

- Hedef zararlı, hastalık ya da yabancı ot üzerinde maksimum etkiyi elde etmek için en uygun uygulama zamanı nedir?
- Yeniden giriş aralığı ve hasat aralığı hakkındaki bilgi
- Doğru uygulama sıklığı hakkındaki bilgi
- Aşağıdakileri içeren bir hava durumu tahmini;
  - Uygulamalar sırasındaki sorunlardan kaçınmak için rüzgâr ve ısı koşulları,
  - Müdahale dönemi sonrası için yağmur olasılığı,
- Zararlıların yaşam döngüsünün hassas bir evresinde olup olmadığını belirlemek için tahmin yöntemleri ya da saha gözlemlerinden yararlanmak. Bu uygulamaların en uygun şekilde yapılabilmesi ve ilave uygulamalardan kaçınmakiçin önemli olabilir.

4.3.6.2. Eylem Eşiği

İlgili zararlılar, hastalıklar ve yabancı otlar için eylem eşiğini dokümanete edin.

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

4.3.6.3. Ürün Seçimi (bkz 2.2 Bitki Koruma Ürünleri)

- Kimyasal bir ürün uygulamadan önce, amacın ne olduğunu belirleyin: topyekün temizlik, nokta uygulamalar, popülasyon düzenlemesi, doğal düşmanlarla uyumluluk, vb. ve amacınıza göre bir ürün seçin.
- Depo karışımlarının uygulanması durumunda, kaçınılması gereken herhangi bilinen bir olumsuz karışım etkisi olup olmadığını belirleyin.

4.3.6.4 Karşı-Dayanıklılık yönetimi

Pestisitlere karşı dayanıklılık gelişimi (1) kullanılacak pestisit sayısını azaltır ve (2) genellikle daha yüksek dozajların daha sık uygulanmasına yol açar ve bu nedenle, MKS'nin aşılma riski artar. Bu nedenle, kimyasal pestisitlere karşı dayanıklılık gelişimini önleyecek şekilde bir karşı-dayanıklılık yönetim planı olması çok önemlidir.

4.3.6.5 Uygulama

Optimal pestisit uygulaması, bir yandan bir pestisit uygulamasının etkisini maksimuma çıkarırken öte yandan pestisit kullanımını ciddi şekilde azaltılabilir.

- Optimal ilaçlama donanımını (püskürtme başlıklarının boyu ve çeşidinde dâhil olarak) ve tekniğini belirleyin ve kullanın:
  - Basınç
  - Araç sürüm hızı,
  - Su miktarı
  - Suyun pH derecesi, bitki koruma ürünü için anlamlı olması durumunda
  - Etki artırıcıların kullanımı (etkili yapıştırıcı ve dağıtıcılar).
- İlaçlama donanımının periyodik kalibrasyonu
- Kalibrasyon kayıtlarını tutun
- Doğal düşmanlar için seçici uygulama teknikleri kullanın
- NOT: Bkz 4.1.3.1 ve 4.1.3.3, "Kimyasal kontrol zorunlu olduğu yer ve zamanda, seçici kimyasallar kullanılması, seçici yerleştirme ve/veya ilaçlama zamanlaması."

Üründeki doğal düşmanların popülasyonunu bozmadan kimyasal bir bitki koruma ürünü uygulanmasının yapılabileceği, seçici yolların kullanılması olanağını değerlendirin ve bir EZY programına entegre edin, örneğin:

- Düşük hız, elektrostatik uygulama
- Noktasal muamele
- Şerit uygulamalar
- Bitkilerin yalnızca bir kısmının ilaçlanması
- Uygulama zamanlamasının zararlı ve doğal düşman(lar)ın üründe aktif olmadığı zamana rastlatılması
- Yem püskürtme
- Yemler ve tuzakların kullanımı (örneğin, meyve sineklerine karşı (*Tephritidae*)).

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

- 4.3.6.6 Bitki koruma ürünü uygulamalarından sorumlu bir kişi atayın. Bu kişinin sahip olmak zorunda olduğu özellikler:
- Pestisit uygulamasıyla ilgili periyodik eğitim alınması
  - Ekipmanın kalibrasyonu hakkında bilgi
- 4.3.6.7 Son kullanma tarihi geçmiş bitki koruma Ürünleri
- Son kullanma tarihi geçmiş bitki koruma ürünleri güvenli bir şekilde saklanacak, tanımlanacak ve yetkili ya da onaylanmış bir kanal aracılığı ile yok edilecektir.
- 4.3.6.8 Boş Bitki Koruma Kapları
- Boş bitki koruma kaplarının yeniden kullanılmaması
  - Bertaraf etmeden önce üç kez çalkalanması
  - Boş kapların emniyetli ve güvenli depolanması
  - Yasal koşullara/iyi uygulama ya uygun bertaraf edilmesi

5 HASAT SONRASI EZY İÇİN POTANSİYEL ÖNLEMLER

5.1 Hasat sonrası muameleler

Hasat-sonrası müdahaleye ihtiyaç duyulduğu zaman, aşağıdaki faktörler dikkate alınmalıdır:

5.1.1 Tekniklerin ve ürünlerin seçimi

Bir müdahale tekniğini ya da ürününü seçerken:

- Öncelik kimyasal olmayan tekniklere verilmek zorundadır; örneğin ısıtma, dondurma, radyasyona maruz bırakma, yıkama, CO₂ vb.
- Kimyasal bitki koruma ürünleri kullanılması zorunluysa bunlar, dayanım süresi kısa olan ürünlere öncelik verilerek önceden seçilmiş olmak zorundadır.

5.1.2. Uygulama tekniği

Uygulanacak kimyasal bitki koruma ürünlerinin miktarını en aza indirmek için aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir:

- Uygulama donanımı kalibre edilmek zorundadır (paketleme hattındaki ürünün miktarına uygulanan miktarda)
- Doz kalibre edilmiş ölçme aleti kullanılarak hazırlanmak zorundadır

5.1.3. Uygulamaların kayıtları

Uygulama kayıtları GLOBALG.A.P. CPCC'lerine göre tutulmalıdır.

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

5.2 Depolama ve Nakliye

5.2.1 İzleme

- Kemirgenlerin, kuşların ve böceklerin sığınma yerlerini araştırın
- Mevcudiyetlerine ait kantları araştırın (dışkılar, kıllar, tüyler)
- Yükleme alanının ve kamyonlar ve gemiler gibi nakliye araçlarının koşullarını gözden geçirin

5.2.2 Önleme

Depolama ve nakliye sırasında zararlıları ve hastalıkları ortadan kaldırmak için farklı önlemler alınabilir:

- En uygun depolama ve nakliye ambalajı
- En uygun depolama ve nakliye koşulları
  - En uygun ortam koşulları (ısı, bağıl nem, hava hareketi, havalandırma, vb.)
  - Atmosfer (örneğin, ULO, ...)
- Temiz kutular, kasalar, soğutma odaları, kamyonlar...
- Depolanan ürünün, örneğin hariç tutma teknikleriyle zararlılardan ve hastalıklardan (kemirgenler dahil) korunması

5.2.3 Müdahale

Depolama ve nakliye sırasında zararlı ve hastalıkları kontrol etmek amacıyla farklı müdahale teknikleri kullanılabilir:

- Tuzaklama teknikleri
- Biyolojik kimyasallar
- Biyolojik zararlı kontrolü
- Kimyasal kontrol
- Dondurma ya da ısıtma
- Kontrollü atmosfer
- Diğer

BAŞVURULAR

Fundacion para el Desarrollo Frutícola (2ª Ed. 2004): Guia para el Monitoreo de plagas. Santiago de Chile 50pp.
IOBC-OILB, 2004, Guidelines for Integrated Production. Principles and technical guidelines. 3rd edition, Switzerland.
Pimentel, D. (ed.), 1997, Techniques for reducing pesticide use, economic and environmental benefits. John Wiley & Sons. 444 p.
Pimentel, D. (ed.), 1991, Handbook of Pest Management in Agriculture. Vol. II. 2nd edn. CRC Press, Boca Raton.
PRINGLE, K.L. 2006. The use of economic thresholds in pest management: apples in South Africa. *South African Journal of Science* 102: 201-204.
Stern, V.M., Smith, R.F., Van Den Bosch, R. & Hagen, K.S. (1959). The integrated control concept. *Hilgardia* 29, 81-101.
FAO, International Code of Conduct on the Distribution and Use of Pesticides, 2002
EISA: Code on Integrated Farming

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

EK CB.4 GLOBALG.A.P. KILAVUZU | EKSTRAPOLASYONA İZİN VEREN ÜLKELERDE BİTKİ KORUMA ÜRÜNÜ KULLANIMI

Kullanılan Ülkedeki Tescil Sistemi	Güvenli Kullanım Ölçütü (Uygulayıcı ve Çevre)	Her bir Üründe Kullanımı için BKÜ'nün Onaylanması
Tescil sistemi yoktur: BKÜ ithalatında kısmi kontrol olabilir	Kullanılan KÜ'lerde kullanıcının ürünü "Uluslararası Pestisit Dağıtım ve Kullanım Kuralları Bütünü" (FAO Rome 2002) ile aynı doğrultuda güvenli bir şekilde kullanmasına izin verecek şekilde açık kılavuz bilgisi bulunmalıdır.	Ekstrapolasyonlu Kullanımlara izin verilmiştir
Bir tescil sistemi vardır: ithal edilen BKÜ'lere kaynak ülkenin etiketiyle satışına izin verilmiştir. Bu etiketler BKÜ'lerin üzerindeki ulusal etiketlere ek olarak konulmuş olabilir	Doğrudan ithal edilen BKÜ'nün kullanıcıya ürünün güvenli kullanımı için açık rehberlik verilmesi sağlamak zorundadır. Bu rehberlik dağıtımının sağlayacağı tercüme edilmiş etiket ya da notlar şeklinde olabilir.	1. İthal edilen BKÜ üzerinde ulusal onaya uygun etiket taşımaktadır 2. İthal edilen BKÜ mevcut ulusal onaydan farklı bir etiket taşır. Bu durumda, söz konusu BKÜ ulusal onayın geçerli olduğu üründe kullanılabilir.
		3. Ürün ulusal etikette kapsamamıştır. Eğer ulusal sistem bu uygulamaya açık bir şekilde izin verirse, ekstrapolasyonlu kullanımlara izin verilir

İSTİSNA:

Üreticiler tarafından arazi denemelerinin devletin işbirliğiyle (BKÜ) bitki koruma ürünlerinin onaylanmasından önceki son denemeler olarak yapıldığı yerlerde, bu ürünlerin bir kısmı imha edilecek ya da sonraki analizler için kullanılacak olsa bile, üreticinin GLOBALG.A.P. sertifikasını alma olanağı hala vardır. Bu denemeler için kullanılan arazi (büyüklüğü) hakkında açık izlenebilirlik ve bilgi olmak zorundadır. Üretici aynı zamanda üretici ülkenin yasalarına tam uyumlu olarak bu yasal tarla denemesine katıldığını gösteren anlamlı belgelere sahip olmak zorundadır. Bunun ötesinde, bu denemelerin yönetilmesiyle ilgili olarak açık prosedürler mevcut olmak zorundadır. Denemesi yapılan BKÜ'lerin sertifika verilecek ürün üzerinde kullanılmasına izin verilmez ve kalıntı testinde bu üründe kalıntıları görülmemek zorundadır.

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

EK CB.5 GLOBALG.A.P. YORUM KILAVUZU | CB.8.6 – KALINTI ANALİZİ

Kontrol Noktası	Yorum
CB.8.6.1	<p>1. Her durumda, ürünün satışının yapılmasının amaçlandığı yerdeki ülke(ler)/bölge (bu üretim yapılan ülkenin kendisi olsa bile) için halen geçerli MKS leri gösteren listelerin kanıtları ya da üreticinin (ya da onun doğrudan müşterisinin) bu bilgiyle bütünlük olduğunu gösteren herhangi diğer bir dokümantasyon mevcut olmak zorundadır.</p> <p>2. Üretici, müşterileriyle yaptığı iletişimi gösteren belgeleri sunduğunda bunlar mektup ya da daha başka doğrulanabilir kanıtlar biçiminde olabilir. Bunlar şimdiki ya da gelecekteki müşterilere ait olabilir.</p> <p>3. 2 numaralı maddeye alternatif olarak, üreticinin daha ticareti kiminle yapacağını bilmediği durumlarda, üretici ürünün satılması düşünülen ülke veya bölgesine ait en sıkı MKS'leri karşılayan bir kalıntı tarama sistemine dâhil olabilir (ya da mevcutsa ve farklıysa ithalat toleranslarına). Söz konusu bölge için uyumlandırılmış MKS olması durumunda ise buna uyulmak zorundadır. Üreticinin ürününü üretimin yapıldığı ülkede satması durumunda, mevcut (ulusal) uygulanabilir MKS listesi yukarıdaki 1 numaralı madde de olduğu gibi bulundurulmak zorundadır.</p> <p>4. Eğer farklı üretim partisine sahip ürünler, farklı piyasaların MKS değerlerine uymak durumundaysa (örneğin, ABD, AB, Üretimin yapıldığı Ülke için eş zamanlı üretim) sertifikalı ürün için dahili ayırım ve izlenebilirlik koşulu sağlanmış olmalıdır.</p> <p>5. Bu kontrol noktası, üreticinin tescil sırasında verdiği bilgiler ve BK'na tescilden itibaren gönderdiği her tür güncellemeler ile uyumlu olmak zorundadır, yani üretici ürününü yalnızca üretimin yapıldığı ülke piyasasında satıyor ve bu bilgiyi tescil sırasında beyan ediyor olduğunu doğrulayın.</p>
CB.8.6.2	<p>1. Daha sıkı MRL değerlerini dikkate alan üretim yöntemlerini (örneğin, hasat öncesi süreyi arttıran) üretime nasıl adapte edilebileceği konusunda BKÜ sanayileri/Üretici Örgütleri ya da teknik sorumlu danışmanlardan rehberlik talep edilmek zorundadır.</p> <p>2. Eğer üretici ürününü yalnızca üretim yapılan ülkenin ulusal piyasasında satıyorsa ve bunu tescil sırasında beyan ederse bu kontrol noktasına uyulmuş olduğu kabul edilir (çünkü üretilen ülkedeki hasat öncesi süreler, dozaj, vb gibi İTU hakkındaki düzenlemeler zaten bu noktayı kapsamaktadır).</p> <p>3. Bu kontrol noktası, üreticinin tescil sırasında verdiği bilgiler ve tescilden itibaren gönderdiği her tür güncellemeler ile uyumlu olmak zorundadır</p>
CB.8.6.5	<p>1. Risk değerlendirmesine göre, en azından aşağıdaki asgari koşulları karşılayan bir örnekleme planı bulunmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Örnek alma sıklığı tanımlanmıştır (örneğin, kg / parça, paket başına bir örnek ya da her hafta/ay/yıl bir örnek, vb) o Analiz yönteminin tanımlanması (GCMS-MS, LCMS-MS, özel yöntemler, ...) <p>Bu risk değerlendirmesi en az yılda bir kez yapılmıştır.</p> <p>2. Örnekleme planı risk temelli bir prosedüre göre geliştirilmiş olmalıdır</p> <p>3. Örnekleme için Standart İşletme Prosedürü – CODEX ya da AB düzenlemelerine göre</p> <p>4. Dikkate alınacak konular: çapraz bulaşma, örneklerin izlenebilirliği (laboratuvar ve kalıntı analizi örneklerin alındığı kaynağa dönebilmeli) süreci, örnek / gönderi uygulamaları..</p>

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

Kontrol Noktası	Yorum
CB.8.6.6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yeterlilik deneyleri ISO 17025 akreditasyonun bir parçasıdır. Bununla birlikte ISO 17025 akreditasyonu sürecinde olan laboratuvarlar veya eşdeğer bir standarda (örneğin GLP) akredite olmuş laboratuvarlar, yeterlilik deneylerine katıldıklarını ispat etmeleri önemlidir. 2. Teknikler, uygun performans limitlerini tespit edebilmelidir (örneğin, LOD 0,01 ppm, vb). 3. İzlenebilirliğin muhafazası.
CB.8.6.7	<ol style="list-style-type: none"> 1. GLOBALG.A.P. Genel Yönetmeliğindeki İspat Yükümlülüğüne bkz 2. Sonuçların izlenebilirliğini doğrulayın; MKS değerlerindeki aşımaların doğasını ve kaynağını tanımlayın. 3. Laboratuvar sonuçlarını yorumlayın ve uygun eylem konusunda karar verin (ilgili başvuru grubundan katılım talep edin – örneğin, Uzman, endüstri, yetiştirici, laboratuvar, vb.) 4. Düzeltici faaliyetler (gerektiği yerde), ilgili kontrol ve prosedürlerde değişiklikler, MKS değerlerinde aşım olduğunda yaptırım uygulayın. 5. MKS değerlerindeki aşımlar açısından ilgili taraflarla iletişim kurun.

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

EK CB.6 GLOBALG.A.P. KILAVUZU | CB.8.6.4 MKS AŞIMI RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Tarihçe

Bugün tüketiciler yıl boyunca, geniş bir çeşitlilik yelpazesinde taze ya da işlenmiş yüksek kaliteli gıda ürünlerini satın alınabilir fiyatlarla seçmeyi sürdürmektedirler. Bu talebi karşılamak için, birçok durumda bitkiler yetiştirilirken zararlılara ve hastalıklara karşı “mümkün olduğu kadar az, gerektiği kadar” ilkesine göre bitki koruma ürünü (BKÜ) uygulayarak korunmak zorundadır.

Gıda maddelerinin ticaretini sürdürebilmek amacıyla gıdalar ve yemler üzerindeki BKÜ kalıntıları hakkında bir dizi standarda sahip olabilmek, İy Tarım Uygulamalarıyla (İTU) uygunluğunu kontrol etmek ve insan sağlığının korunduğundan emin olmak amacıyla, yasal olarak geçerli olan Maksimum Kalıntı Sınırları (MKS) tespit edilmiştir.

Bu, söz konusu ticari standartlarla uyumlu olduğundan emin olmak adına pratik önlemlerin alındığını garanti etmek için GLOBALG.A.P. de dahil birincil tarımsal üretimde ve gıda zincirinde çalışan herkesin çıkarınıdır.

Bununla birlikte, üretici düzeyinde alınmış olan özenli birçok önleme rağmen MKS'lere %100 uygunluk sağlamak her zaman mümkün değildir; bunun yanında MKS'lerin aşılmasından kaçınmak, gıda üretim zinciri içindeki herkesin sorumluluğudur.

GLOBALG.A.P. protokollerine yüksek derecede uygunluk sağlayabilmek için üreticiler, BKÜ'lerin kullanımıyla ilişkili riskleri değerlendirmek zorundadırlar. Aşağıdaki belge MKS aşımalarının nasıl meydana geldiğine dair örnekler vermektedir ve böylelikle üreticiler üretim sırasında çiftlikteki üretim prosedürlerinde değişiklikler yapabilirler.

MKS aşımalarının neden oluşabileceğini Ana Nedenleri

- BKÜ'lerin uygunsuz ya da yasadışı kullanımı da dâhil olmak üzere, iyi tarım uygulamaları ve etiket talimatlarıyla uygunsuzluk
- Üretim yöntemlerini kontrol etmek için hiçbir kalite güvence standardı uygulanmamış olması
- Üretimin yapıldığı ülkedeki (ÜYÜ) MKS'lerle ürünün varış ülkesindeki (ÜVÜ) MKS'ler arasındaki farklar ve MKS'lerin uygulanması ve iletişimi arasındaki yasal zorluklar; örneğin, bir üreticiye nihai ürünün değiştirilmiş MKS'ye uyduğundan emin olmak için İTU' sünü değiştirmeye izin verdiği konusunda yanıtlan MKS'lerde yetiştirme mevsiminin ortasında beklenmedik değişiklikler
- Üründe, iklimde ve tarımsal koşullarda yaşanan anormal koşulların yaşandığı istisnai durumlar.

I. ÜRETİCİ DÜZEYİ (ARAZİ Düzeyi)

Üreticiler tarafından kontrol edilebilecek durumlar

- BKÜ'lerin üzerindeki etiket talimatlarına dikkat etmeyi ve uygunluk sağlamada yetersizlik:
  - Uygulama yöntemi
  - Hasat öncesi aralığı
  - Ei ile temas ve karıştırma
  - Konsantrasyon ya da sprey miktarlarının hesaplanmasında yapılan yanlışlar

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

- Yetiştiricilik uygulamaları (örtüaltı ile açık üretim)
- Tescilsiz BKÜ'lerin uygulanması (örneğin küçük üretimlerde)
- Katkı maddeleri ya da yağların düzgün şekilde kullanılmaması
- Yasadışı BKÜ'lerin ya da özgün ve güvenilir olmayan kaynaklardan alınan formülasyonların kullanımı
- Yaygın iyi tarım uygulamaları ve (örneğin, ekipmanın temizlenmesi, sprey karışımının boşaltılması, su yönetimi dâhil yönetim uygulamaları) ve PHI ile uyum sağlamada başarısızlık
- Yanlış teslimat sistemi, uygulama ekipmanının uygunsuz kullanımı ya da ekipmanın kötü durumda olması (örneğin, kalibrasyon, yanlış başlıklar)
- İlaçlanmış bitkilerden elde edilmiş kompostun kullanımı
- Sonraki (rotasyon yapılan) ürünlerdeki kalıntılar
- Örnekleme yöntemleri (üretici tarafından):
  - Arazideki / paketlenme yerindeki çapraz bulaşma
  - Arazideki / paketlenme yerindeki insan hatası nedeniyle yanlış örnek alınması

Üretici kontrollerinin asgari olduğu durumlar

- Uygulamadan sonra bitkilerin çabuk büyümesi, bu nedenle öngörülenden daha erken hasat yapılması ve böylelikle PHI'ın azalması.
- Çok yakın ekilmiş komşu ürünlerden ilaç sürüklenmesi

II. ÇİFTLİK DIŞI DÜZEY (Çiftlik kapısı sonrası)

Üreticiler tarafından kontrol edilebilecek durumlar

- Aşamalı işleme sırasında yapılan hasat sonrası muamelelerde etiket talimatları ile uyumsuzluk (örneğin, paketlenme tesisleri) (yukarıya bkz).
- Zayıf yönetim uygulamaları (örneğin, hijyen/temizlik koşullarıyla ilgili talimat ve kuralları izlemede başarısızlık, BKÜ'lerin ürünlere ve BKÜ'lere doğrudan temastan kaçınacak şekilde, güvenli depolanmaları ve naklieleri).

Üretici tarafından doğrudan kontrol olmaması

- Küresel olarak harmonize edilmiş MRL değerlerine ait tam bir setin eksikliği
  - ÜVÜ MKS'si için geçerli olmayan PHI (AB menşeli ürünler ile ilgili değil)
  - MKS değerinin düşürülmesi ya da– değişikliklerle ilgili iletişimin yetersiz kalmasıyla birlikte a.i. geri çekilmesi.
  - ÜYÜ ve ÜVÜ'de farklı MKS değerleri
  - Her biri değişik MKS gerektiren birçok yasal ve özel standartlar bulunduğu, hangi MKS değerine uyulması gerektiği konusunda karışıklık;
- Örnekleme yöntemleri (üçüncü taraflarca):
  - Örnekleme sırasında çapraz bulaşma
    - Arazide
    - Küçük depoda

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphede durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

- Büyük depoda
- o İnsan hatası nedeniyle alınan yanlış örnek
  - Arazide
  - Küçük depoda
  - Büyük depoda
- o Toprakta ve bitkisel materyallerde bir örnek olarak bölünmeyen kuru madde
- o Örnek miktarı çok az
- o Uyumlu olmayan örnekleme yöntemleri
- Analiz ve laboratuvar
  - o Doğası gereği kalıntı analizlerinde yüksek hata payı veren
  - o Yanlış analitik yöntem kullanımı
  - o Yanlış pozitifler (bitki-kaynaklı aktiflerle karışma ya da zayıf laboratuvar prosedürü ya da matris etkisi).
  - o Sertifikalı ve onaylı laboratuvarlar arasındaki farklı yetkinlik
- MKS değerlerinin tespit yönteminde kullanılan istatistikî yöntemler ve muhafazakarlık
  - o AB Yönetmeliklerine göre MKS değerleri özel istatistikî yöntemler kullanılarak sınırlı sayıda tarla denemeleri esas alınarak tespit edilmiştir ve bu bağlamda EMEDUD (Erişilmesi Mümkün olan En Düşük Uygun Değer) ilkesi kullanılmıştır.
  - o MKS değerlerinin tespit edildiği muhafazakar yöntem ve yürütülen istatistikî prosedüre bağlı olarak, kimi küçük yüzde MKS aşımının olacağı matematiksel olarak kaçınılmazdır. Bu gibi aşımın istatistikî olasılığı ancak düzenlemeyi değiştirerek ortadan kaldırılabılır

RİSKLERİNİZİ DEĞERLENDİRMEDE “ÜRETİCİLER İÇİN GLOBALG.A.P. ALET KUTUSU” (web sitesinde bulunmaktadır) BU PROSEDÜR İÇİNDE SİZE REHBERLİK YAPACAKTIR

MKS' ler ile UYGUNLUK SAĞLANDIĞINDAN EMİN OLMAK İÇİN BİR ÖRNEKLEME PLANI TANIMLANMASI VE BUNA BAĞLI RİSK DEĞERLENDİRMESİNİN YÜRÜTÜLMESİ REHBERİ

1. Geçmiş ve prensipleri

- Risk değerlendirmesi şunları bir sonuca bağlamalı:
  - o BKÜ analizleri gerekli midir, değil midir, kaç tane
  - o Örnekler nerede ve ne zaman alınmalıdır
  - o Ne tür analizler yapılmalıdır
- Bu risk değerlendirmesinin olağan çıktısı, kaç adet, nerede ve ne zaman numune alınır ve hangi analizlerin yapılması gerektiğini gösterir bir örnekleme planıdır. Risk değerlendirmesi bu sonuçlara ulaşmak için yapılan sonraki bir süreç olup yapılan muhakemeyi ve dikkate alınan konuları içermelidir.
- Üreticiler İTU uygulamalarının doğru yapılması ve ürünün yasal MKS değerlerine uygunluk ile ilgili bir doğrulama sistemine sahip olmalıdırlar. BKÜ kalıntı analizleri çok etkin bir doğrulama sistemidir

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınır.

- Örnekleme programı şöyle olmalıdır:
  - Ürün işleme düzeyinde ve çiftlikteki İTU uygulamalarında sağlam bir doğrulama sisteminin bulunması
  - Üründeki kalıntıların yasal MKS'ler ile ve geçerli olduğu durumlarda müşteri spesifikasyonları ile uyumlu olması için sağlam bir doğrulama sisteminin bulunması
  - Çevreden (su, toprak, uygulama ekipmanı, vs), bitişik arazilerden, komşulardan çapraz-bulaşmanın olmadığı kontrol edilmesi
  - Sadece onaylanmış ürünlerin kullanıldığı kontrol edilmesi (örneğin, ürünün yetiştirildiği ülkenin BKÜ tescil sisteminin bulunması durumunda sadece ürün için tescil edilmiş ürünler kullanılabilir; Organik ürün için sadece organik tarımda izin verilen ürünler kullanılır).
- Normalde risk üzerinde ürünün tipinin büyük etkisinin bulunduğu durumlarda risk değerlendirmesi her bir ürün için yapılmış olmalıdır (veya benzer ürünlerin grubu, otların durumunda olduğu gibi),
- Risk değerlendirmesi yıllık olarak gözden geçirilmiş ve dokümante edilmiş olmalıdır.

2. Örnek sayıları

Örnek sayılarının belirlenmesi için dikkate alınması gereken faktörler en azından şunları içermelidir:

- **Ürün.** Risk üzerindeki en önemli etkiye ürün çeşidi sahip olabilir. Risk bir mantar üretiminde, bir kestane ağacı plantasyonunda veya sofralık üzüm üretiminde çok farklıdır. Mantar veya kestane ağacı plantasyonundaki risk değerlendirmesi kalıntı analizine gerek yok veya az sayıda analiz gerekir şeklinde sonuçlanırken, üzümde çok daha fazla sayıda örnekleme beklenebilir.
- **Üretim ülkesi:** Üretim alanının bulunduğu ülkenin bir etkisi olabilir. Riskin değerlendirilmesi için ülkenin ve her bir ürünün tarihçesi ile ilgili verilerin bilinmesi gerekebilir
- **Ölçü:** yüzey alan veya üretim tonajı. Büyük ölçek büyük risk
- **PMU'ların sayısı:** PMU sayısı ne kadar fazlaysa risk de o kadar büyüktür.
- **BKÜ kullanım yoğunluğu:** Bu faktör normalde ürün tipine (bazı ürünler diğerlerine göre daha fazla BKÜ kullanımına ihtiyaç duyabilir), üretimin yapıldığı alana (bazı yerlerde daha gelişmiş EZY teknikleri bulunmaktadır, bir diğerinde zararlı baskısı daha fazladır, vs.) ve her bir üreticinin bilgisi ve yeteneğine bağlıdır.
- **Üreticinin geçmişe dönük kayıtları:** Her bir üreticiye ait BKÜ sorunlarıyla ilgili geçmişe ait kayıtlar dikkate alınmalıdır.
- Üretici **grupları** için, yukarıdaki faktörlere ilave olarak, üretici sayısı en önemli faktör olarak alınmalıdır. Daha fazla üretici sayısı daha fazla risk

Örneklerin sayısına olay bazında karar verilmesi gerekir

Not: Rehber vazifesi görebilecek önemli bir kural: birçok durumda örnekleme + analiz değeri, ürünün toplam değerinin % 0,1 – 0,5 ine tekabül eder.

3. Nerede ve ne zaman örnek almalı

Örnek sayısı bir kez belirlendi mi, önemli olan nereden ve ne zaman örnek alınacağıdır.

- **Ne zaman:** Her bir ürün için en riskli dönemler belirlenmelidir. Bu dönemlerin belirlenmesinde söz konusu ürün ve alan için geçmişe ait bilgiler dikkate alınmalıdır. BKÜ kullanımı ve ürünün yetiştiriciliğinin iyi anlaşılması da önemlidir. Bazı durumlarda üretim döngüsünün hangi safhalarında hasat-öncesi aralıklara uyum sağlamakla ilgili olarak daha fazla sorun yaşandığının tanımlanması faydalı olacaktır.

ETKO TARAFINDAN TERCÜME EDİLMİŞTİR (WWW.ETKO.ORG)
USB LTD TARAFINDAN ONAY OKUMASI YAPILMIŞTIR (WWW.USB-TR.COM)

TÜRKÇE VERSİYON Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

- **Nereden** örnek alınmalı: bu çeşitleri ve aynı zamanda sahaları da kapsar
  - Ürün türleri: Farklı türlerin riski muhtemelen aynı değildir. Bazı türler diğerlerine göre daha fazla ilaçlanma eğiliminde olabilirler veya BKÜ uygulamaları hasada daha yakındır veya hastalık ve zararlılara daha hassastırlar
  - Örnekleme noktası: Örneklerin arazide, paketlenme tesisinde, taşıtta, yoldamı vs. alınması gerektiği dikkate alınmalıdır.
  - Ürünün kaynağı: Bazı alanların diğerlerine göre daha büyük risklere sahip olması da dikkate alınmalıdır. Bitişik arazilerden, önceki ürünlerden vs kaynaklanabilecek olası çapraz-bulaşmalar. Zararlı baskısının daha fazla olduğu alanlar vs.

4. Analiz türleri

Piyasada çeşitli analizler mevcut olup bunlardan amaca en uygun ve ekonomik olarak da altından kalkılabilecek olanını seçmek önemlidir. Dikkate alınması gereken konular şunlardır:

- Eğer **hasat-sonrası ilaçlamalar** yapılıyorsa, bunların analiz kapsamında olması gerekir
- Analiz kullanılan bütün aktif maddeleri (veya en azından çoğunluğunu) olduğu kadar kullanılmamış ancak çevrede bulunabilecek (komşu tarafından diğer bir ürüne kullanılmış, çapraz-bulaşma, vs.) diğer aktif maddeleri de kapsamalıdır.
- *Kullanılmış olan aktif maddeler teknik veya ekonomik nedenlerle analize dâhil edilemiyorsa tanımlanmalı ve her bir aktif maddenin riski değerlendirilmelidir.*
  - Hasattan çok uzak üretim sezonunun başında kullanılmış olan, dayanım süresi kısa olan ve endüstri (laboratuvarlar, müşteriler) tarafından daha önce sorun yaşanmamış aktif maddelerin riski düşük olarak kabul edilebilir. Bu tür durumlarda risk değerlendirmesi, söz konusu aktif maddelerin analiz kapsamına dâhil edilmesine gerek olmadığı şeklinde sonuçlandırılabilir.

Yüksek riske sahip diğer aktif maddeler mümkün olan her durumda analiz taramasına dâhil edilmelidirler. Bu üretim bölgesinde bulunan farklı laboratuvarlarda yapılabileceği gibi, müşteri tarafından ürünün gönderildiği yerde de yapılabilir ya da bir rutin içerisinde olmayan fakat bu BKÜ' nün kullanımı ile ilgili sadece hızlı bir doğrulama amaçlı yürütülen özel bir analiz olabilir..

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

EK CB.7 GLOBALG.A.P. KILAVUZU | UYGULAMA EKİPMANLARININ GÖRSEL TETKİKİ VE İŞLEVLİLİK TESTLERİ İÇİN KILAVUZ

1. Pompadan, sıvı ilaçlama tankından (üzeri kapatıldığı zaman), borulardan, hortumlardan ve filtrelerden herhangi bir sızıntı olmamalıdır.
2. Ölçmek, açıp kapatmak, basınç ve/veya akışı ayarlamak için kullanılan tüm aletler güvenilir şekilde çalışmalı ve sızıntı olmamalıdır.
3. Enjektör başlıkları ekipmanı bitki koruma ürünlerinin doğru uygulanması için uygun olmalıdır. Tüm enjektör başlıkları aynı (tip, boyut, malzeme ve menşe) olmalı, bir örnek ilaç fışkiyesi oluşturmalı (örneğin, bir örnek şekilde, homojen püskürtme) ve enjektör başlıkları kapatıldıktan sonra hiç damlama olmamalıdır.
4. Ekipmanın (püskürtücü) tüm farklı kısımları, örneğin enjektör başlığı, tutucu/taşıyıcı, filtreler, üfleyici, vb iyi durumda olmalı ve güvenilir şekilde çalışmalıdır.

Kaynak: Esas Doküman: DIN EN 13790-1:2004. Agricultural machinery - Sprayers; Inspection of sprayers in use - Part 1: Field crop sprayers

TÜRKÇE VERSİYON
Şüphe durumunda İngilizce versiyonu dikkate alınız.

BASKI GÜNCELLEME KAYDI

Yeni doküman	Değiştirilmiş doküman	Yayın Tarihi	Değişikliklerin Tanımlanması
1203_gg_ifa_cpcc_cb_tur_v4_0-1	111214_gg_ifa_cpcc_cb_tur_final_v4	29 Mart 2012	GLOBALG.A.P' in GLOBALG.A.P. olarak düzeltilmesi; CB 5.3.1/ CB 5.3.2 – “G/D Yok” eklendi; CB 8.3 – “uygulamalar” eklendi”; Annex CB 5: 8.6.5 – ifadenin değiştirilmesi

Bu dokümandaki değişikliklerle ilgili daha fazla bilgi almak istiyorsanız, GLOBALG.A.P. sekreteriyasına başvurunuz: translation_support@globalgap.org

Değişiklikler standardın akreditasyonunu etkilemediği durumlarda, versiyon numarası “4.0” olarak kalacak ve güncel baskı “4.-x” (örneğin: “4.0-1”) şeklinde gösterilecektir. Değişiklikler standardın akreditasyonunu etkilediği durumlarda, versiyon numarası “4.x” (örneğin. “4.1”) olarak değişecektir.